

NOTITIE PAARDENBELEID GEMEENTE HOUTEN

Houten, december 2010

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	7
1.1 Aanleiding/Achtergrond	7
1.2 Doel 'Notitie paardenbeleid gemeente Houten'	8
1.3 Leeswijzer	8
2. De paardenhouderij toegelicht	10
2.1 Inleiding	10
2.2 Voorzieningen in de paardensector	10
2.3 Typen paardenhouderijen	11
2.4 Buitenrijbanen en de nieuwe Wet ruimtelijke ordening	13
3. Kenmerken onderscheiden deelgebieden	14
3.1 Inleiding	14
3.2 Deelgebied 1; 'Stedelijke zone'	14
3.3 Deelgebied 2; 't Goy'	16
3.4 Deelgebied 3; 'Eiland van Schalkwijk' (exclusief oeverwal en uiterwaarden)	17
3.5 Deelgebied 4; 'Oeverwal van de Lek' (inclusief dijk)	19
3.6 Deelgebied 5; 'Uiterwaarden van de Lek'	20
4. Ruimtelijk beleid buitengebied Houten	21
4.1 Inleiding	21
4.2 Ruimtelijk beleid voor deelgebied 1; 'Stedelijke zone'	21
4.3 Ruimtelijk beleid voor deelgebied 2; 't Goy'	22
4.4 Ruimtelijk beleid voor deelgebied 3; 'Eiland van Schalkwijk' (exclusief oeverwal en uiterwaarden)	23
4.5 Ruimtelijk beleid voor deelgebied 4; 'Oeverwal van de Lek' (inclusief dijk)	24
4.6 Ruimtelijk beleid voor deelgebied 5; 'Uiterwaarden van de Lek'	25
5. Beleid paardenhouderij buitengebied Houten	27
5.1 Inleiding	27
5.2 Beleid paardenhouderij voor deelgebied 1: 'Stedelijke zone'	27
5.3 Beleid paardenhouderij voor deelgebied 2; 't Goy'	30
5.4 Beleid paardenhouderij voor deelgebied 3: 'Eiland van Schalkwijk' (exclusief oeverwal en uiterwaarden)	31
5.5 Beleid paardenhouderij voor deelgebied 4: 'Oeverwal van de Lek' (inclusief dijk)	33
5.6 Beleid paardenhouderij voor deelgebied 5: 'Uiterwaarden van de Lek' (exclusief dijk)	34
5.7 Schematische weergave beleid paardenhouderij	35
6. Landschappelijke inpassing, paardenpaden en -welzijn	37
6.1 Inleiding	37
6.2 Landschappelijke inpassing van paardenhouderijen	37

6.3	Paardenpaden in de gemeente Houten	39
6.4	Welzijn en gezondheid van paarden	40
7.	Uitvoering / concreet toetsingskader	42
7.1	Inleiding	42
7.2	Bepaling type paardenhouderij	42
7.3	Bepaling toegestane voorzieningen per type paardenhouderij	43
7.4	Vaststelling deelgebied	44
7.5	Bepaling toegestane gebruiksmogelijkheden + voorzieningen per (sub)deelgebied	44
7.6	Bepaling bestemming perceel paardenhouderij	44
7.7	Maatvoering, situering + aanvullende eisen	44
7.8	Vereiste onderzoeken	48
7.9	Landschappelijke inpassing	48
7.10	Toetsing / handhaving	48
	Bronvermelding	50
	Bijlage 1. Richtlijnen voor landschappelijke inpassing	51
	Bijlage 2. Begrippenlijst	54

Samenvatting

Ontwikkelingen in de paardenhouderijsector

De ontwikkelingen in de paardenhouderijsector hebben geleid tot een toename van het door de sector in gebruik zijnde landareaal, een trend die naar verwachting zal doorzetten. Dit betekent een positieve bijdrage van de paardensector aan de economie, de leefbaarheid en de recreatiesector. De ontwikkeling van zowel de (semi)bedrijfsmatige als de hobbymatige tak van de sector, zal mits goed (be)geleid vanuit overheid en sector zelf, mogelijkheden bieden voor de toekomst in economisch, sociaal en landschappelijk opzicht.

Noodzaak totstandkoming beleid

In de voorliggende 'Notitie paardenbeleid gemeente Houten' is het gemeentelijke beleid opgenomen voor de paardenhouderij op het grondgebied van de gemeente Houten. Het beleid spitst zich met name toe op de situatie in het buitengebied en de kleine kernen, omdat hier de ruimtelijke problematiek groter is dan in het stedelijke gebied. De totstandkoming van beleid voor de paardenhouderij wordt noodzakelijk geacht ter voorkóming van landschappelijke verrommeling als gevolg van een ongecontroleerde groei van faciliteiten ten behoeve van de paardenhouderij. Daarnaast behoort het beperken van conflicten met andere gebruiksfuncties middels het voeren van beleid tot de mogelijkheden. Een aantal problemen doen zich vooral voor bij de hobbymatige paardenhouderij, die in de gemeente Houten circa 80% van het totale aantal houderijen omvat.

Wijze van beleidsbepaling en voornaamste beleidsregels

Bij de beleidsbepaling is een onderscheid gemaakt in een drietal soorten paardenhouderijen, waarvan er twee op grond van omvang verder zijn onderverdeeld. Reden voor het gemaakte onderscheid is het feit dat bouw- en gebruiksmogelijkheden gekoppeld dienen te zijn aan het type houderij en de (beoogde) omvang hiervan. Het betreft de volgende categorieën:

- de hobbymatige paardenhouderij, waarbij een maximum van vijf paarden wordt gehouden voor eigen gebruik en vrijetijdsbesteding;
- de productiegerichte paardenhouderij met als belangrijkste kenmerk de gerichtheid op het paard zelf in plaats van op de ruiter/amazone. Het accent ligt op het voortbrengen van paarden (fokbedrijven, hengstenhouderijen) en/of producten van paarden (paardenmelkerijen). Dit type houderij wordt onderverdeeld in een semibedrijfsmatige en een bedrijfsmatige variant. Bij de eerstgenoemde is het bestaansrecht niet geheel afhankelijk van het met de paardenhouderij te genereren bedrijfsresultaat en bedraagt het aantal paarden minimaal zes en maximaal 25. De bedrijfsmatige houderij heeft een volwaardig karakter, indien sprake is van het behalen van voldoende bedrijfsresultaat en een minimum van 26 paarden;
- de gebruiksgericte paardenhouderij, onder te verdelen in een semibedrijfsmatige en bedrijfsmatige variant. Bij de gebruiksgericte paardenhouderij is het rijden met paarden primair gericht op de ruiter/amazone. Bekende voorbeelden van dit type houderij zijn maneges en verenigingsaccommodaties.

Het gemeentebestuur heeft de mogelijkheid sturend op te treden bij de realisering van het merendeel van de faciliteiten ten behoeve van de paardenhouderij, omdat deze voorzieningen omgevingsvergunningplichtig zijn. Dit kan vooral van belang zijn bij de bouw van de zogeheten buitenrijbaan voor de hobbymatige paardenhouderij. De *locatie* staat centraal bij de beoordeling waar welke faciliteiten en welk type paardenhouderij acceptabel of gewenst zijn. Uitgangspunt is dat het houden van paarden en de realisering van voorzieningen zal worden toegestaan, waar dit geen negatieve ruimtelijke effecten tot gevolg heeft en milieutechnisch en landschappelijk verantwoord inpasbaar is.

Voor de totstandkoming van het beleid, waarbij de locatiekenmerken van doorslaggevende betekenis zijn voor de gebruiksmogelijkheden, is het Houtense grondgebied onderverdeeld in een vijftal zones, te weten: de 'Stedelijke zone', 't Goy', het 'Eiland van Schalkwijk' (exclusief oeverwal en uiterwaarden), de oeverwal van de Lek (inclusief dijk) en de uiterwaarden van de Lek. Belangrijke ruimtelijke variabelen betreffen:

- het verkavelingspatroon (grootschalig en rationeel op Eiland van Schalkwijk; kleinschalig en onregelmatig, merendeels blokverkaveling in andere deelgebieden);
- de mate van waardevolle openheid van een gebied (cultuurhistorische openheid van polders Vuylcop en Blokhoven en van inundatie- en schootsvelden van de Nieuwe Hollandse Waterlinie; grotere beslotenheid in andere gebieden);
- het grondgebruik (stadsrandfuncties, akkers, boomgaarden en weiden in de 'Stedelijke zone'; fruitteelt/boomgaarden in 't Goy'; veel melkveehouderij op het Eiland van Schalkwijk; vooral natuur en plaatselijk recreatie in de uiterwaarden; boomgaarden, wei- en bouwland op de oeverwal);
- de mate van aanwezigheid van beplantingselementen (openheid in groot deel van het Eiland van Schalkwijk, kleinschalige beplantingselementen in met name 't Goy en op de oeverwal);
- de mate van ontsluiting van het gebied en de ligging in/nabij de stadsrandzone.

Op 'Kaart 1: Inventarisatiekaart' zijn de gebiedskenmerken in beeld gebracht.

Op basis van onder meer het 'Landschapsontwikkelingsplan Kromme Rijngebied' (2010), de Visie 'Eiland van Schalkwijk' (2007), het Landschapsbeleidsplan (2002) en de Visie Recreatie en Toerisme (2009) is het ruimtelijke beleid voor de onderscheiden zones bepaald ('Kaart 2: Ruimtelijk beleid'). Dit beleid is vervolgens nader gespecificeerd tot een beleidsnotitie voor de paardenhouderij. Per zone is, op grond van de in kaart gebrachte gebiedskenmerken (natuur, landschap etc.) en het ruimtelijke beleid, beoordeeld welke faciliteiten ten behoeve van de paardenhouderij mogen worden gerealiseerd. Vervolgens is met behulp van variabelen als verkeersaantrekkende werking en bereikbaarheid een nadere onderverdeling gemaakt in gebruiksmogelijkheden per deelgebied. Het gaat hier om een beleid voor de paardenhouderij op hoofdlijnen. Voor een korte weergave hiervan wordt verwezen naar de tabel in paragraaf 5.7 en naar 'Kaart 3: Beleid paardenhouderijen'. Als voornaamste beleidsregels kunnen worden genoemd:

- een verbod op de bouw van voorzieningen, uitgezonderd een schuilstal i.v.m. dierenwelzijn, in de waardevolle open ruimten.

- hiermee wordt in principe elk type paardenhouderij uitgesloten (in de open ruimten bevinden zich evenwel reeds verscheidene agrarische bedrijfslocaties, waar zich wel een productiegerichte paardenhouderij mag vestigen). Overigens is de aanwezigheid van de dieren zelf (dus zonder voorzieningen) in de waardevolle open ruimten wel toegestaan;
- een verbod op de realisering van elke soort voorziening in de uiterwaarden van de Lek;
- een verbod op de realisering van een buitenrijbaan binnen de 'rode contouren' (uitgezonderd op daar gelegen agrarische bedrijfslocaties waar een productiegerichte paardenhouderij is gevestigd). In de linten buiten de 'rode contouren' is een buitenrijbaan wel toegestaan;
- het onder voorwaarden op alle locaties, uitgezonderd in de uiterwaarden en de waardevolle open ruimten, toestaan van een hobbymatige paardenhouderij. Vestiging bij burgerwoningen behoort dus ook tot de mogelijkheden;
- een verbod op het vestigen van een (semi-)bedrijfsmatige paardenhouderij van wat voor aard ook bij een burgerwoning (woonbestemming);
- het toestaan van productiegerichte paardenhouderijen op agrarische bedrijfslocaties en tevens op vrijkomende agrarische bedrijfslocaties buiten de 'rode contouren';
- het uitsluitend in de 'Stedelijke zone' toestaan van een bedrijfsmatige, gebruiksgerichte paardenhouderij (enkel in dit deelgebied zijn in principe alle typen houderijen van uiteenlopende omvang mogelijk);
- een verbod op het vestigen van een combinatie van een gebruiksgerichte en productiegerichte paardenhouderij. De mate van (semi-)bedrijfsmatigheid van (één van) de twee doet daarbij niet ter zake.

Bij de beleidsbepaling is rekening gehouden met de verwachte mogelijkheden voor een latere landschappelijke inpassing van een paardenhouderij. Ten behoeve hiervan heeft het gemeentebestuur ingestemd met het landschapsonwikkelingsplan van de Kromme Rijn. Dit zal worden gevolgd door een beeldkwaliteitsplan (BKP) waarvan de ruimtelijk relevante aspecten zullen worden vertaald in nieuw op te stellen bestemmingsplannen. Een dergelijk BKP bevat richtlijnen voor een concreet landschappelijk inpassingsplan, dat in de toekomst voor elke paardenhouderij (ook de bestaande) moet worden opgesteld. Het landschappelijk inpassingsplan behoeft de goedkeuring van de gemeentelijke landschapscöördinator. Tot slot wordt in de voorliggende 'Notitie paardenbeleid' gepleit voor onderzoek naar de mogelijkheden voor de aanleg van 'paardenpaden'. De gemeente heeft hierin een faciliterende rol. Kansrijk lijkt de aanleg c.q. uitbreiding en opwaardering van een paardenpad in het bosgebied van de 'Stedelijke zone'.

Doel 'Notitie paardenbeleid gemeente Houten'

De voorliggende 'Notitie paardenbeleid' heeft een tweeledig doel: Enerzijds dient ze als toetsingskader voor bestaande activiteiten met en voorzieningen voor paarden, die (deels) zonder de benodigde vergunningen tot stand zijn gekomen. Anderzijds vormt ze een toetsingskader voor nieuwe vergunningaanvragen en voor toekomstige situaties, waarbij faciliteiten voor paarden worden opgericht zonder dat een vergunningaanvraag is ingediend. Het in de voorliggende 'Notitie paardenbeleid' opgenomen stelsel van beleidsregels zal dienen als input voor nieuwe bestemmingsplannen.

Omdat de vaststelling van de relevante nieuwe bestemmingsplannen nog enige jaren kan duren, is aan deze notitie voor de paardenhouderij een 'uitvoeringshoofdstuk' gekoppeld. Hierin is opgenomen aan welke eisen een paardenhouderij exact moet voldoen (situering buitenrijbaan, afstand voorzieningen tot buurperceel e.d.), waardoor de 'Notitie paardenbeleid' reeds als concreet toetsingskader kan worden aangewend.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding/achtergrond

1.1.1 Landelijke trend

Hoeveel paarden en pony's Nederland telt, is niet precies bekend. Het instituut Alterra geeft in zijn publicatie 'Paardenhouderij en landschap, hoe pakken gemeenten het op? (2008)' aan dat het aantal paarden, op basis van literatuur en informatie uit de landbouwtelling, in 2006 werd geschat op 350-400 duizend. De onstuimige groei van het aantal dieren heeft vooral plaatsgevonden in de jaren negentig van de vorige eeuw. Voor de toekomst gaat men nog uit van een gestage groei. In de relatie met het landschap is echter niet zozeer de hoeveelheid paarden relevant, als wel het aantal locaties waar ze worden gehouden. In Nederland gaat het naar schatting om circa 81.000 locaties. Op ongeveer 90% hiervan worden de dieren hobbymatig in kleine aantallen gehouden. Het blijkt namelijk dat steeds meer paardrijders (paardensporters) een eigen paard bezitten en vaker op eigen terrein rijden.

Deze ontwikkeling naar meer individueel rijden uit zich in een toename van het aantal paardenweitjes en buitenrijbanen en de hoeveelheid zelf, op eigen terrein getroffen voorzieningen. In het landschap is inmiddels een veelheid van bouwsels, afrasteringen, lichtmasten en schuilgelegenheden in uiteenlopende kleuren en vormen en van uiteenlopende materialen verschenen. Voorkomen moet worden dat een ongecontroleerde groei van 'paardenvoorzieningen' aantasting van natuur en conflicten met andere recreatievormen tot gevolg heeft.

De ontwikkelingen in de paardenhouderijsector hebben geleid tot een toename van het door de sector in gebruik zijnde landareaal, een trend die naar verwachting zal doorzetten. Dit betekent een positieve bijdrage van de paardensector aan de economie, de leefbaarheid en de recreatiesector. De ontwikkeling van zowel de (semi)bedrijfsmatige als de hobbymatige tak van de sector, zal mits goed (be)geleid vanuit overheid en sector zelf, mogelijkheden bieden voor de toekomst in economisch, sociaal en landschappelijk opzicht.

1.1.2 Houtense situatie

Door de paardennotitie worden voorzieningen voor en activiteiten met paarden gereguleerd en wordt landschappelijke verrommeling tegengegaan. Illegale situaties doen zich in overgrote mate voor in het buitengebied en in de kleine kernen. Daarnaast vormt ook in Houten het aantal hobbymatige paardenhouderijen, waar slechts enkele paarden voor eigen gebruik worden gehouden, het overgrote merendeel van de totale verzameling houderijen. In 2005 heeft het gemeentebestuur een inventarisatie laten uitvoeren naar de in de gemeente aanwezige paardenhouderijen, die (deels) zonder de benodigde vergunning(en) tot stand zijn gekomen. Het zou zo'n 40 hobbymatige en circa tien (semi-)beroepsmatige paardenhouderijen betreffen, waarvan in ieder geval twee maneges, een stoeterij en een fokkerij.

Het gaat hierbij overigens om een beleidsmatig aangebracht onderscheid. In de praktijk is er sprake van vele mengvormen/combinaties van typen houderijen, die moeilijk te benoemen zijn, waardoor het voor het gemeentebestuur lastig is hierop grip te krijgen.

Reeds enige jaren wordt binnen de gemeente een discussie gevoerd over de aanpak van het groeiende aantal, ook illegale, 'paardenvoorzieningen' in met name het buitengebied. De huidige vigerende bestemmingsplannen zijn qua opzet en systematiek niet specifiek genoeg om een adequate oplossing te bieden voor het relatief nieuwe fenomeen. Bij een poging om de paardenvoorzieningen ad hoc te beoordelen, kwam naar voren dat het ontbreekt aan een beleidsvisie, die een leidraad biedt voor de beoordeling van de aanvaardbaarheid van zowel bestaande faciliteiten als van nieuwe aanvragen. De voorliggende 'Notitie paardenbeleid gemeente Houten' voorziet hierin.

1.2 Doel 'Notitie paardenbeleid gemeente Houten'

De in voorliggende nota opgenomen beleidsregels dienen een tweeledig doel: Enerzijds dienen ze als toetsingskader voor bestaande activiteiten met en voorzieningen voor paarden, die (deels) zonder de benodigde vergunningen tot stand zijn gekomen. Anderzijds vormen ze een toetsingskader voor toekomstige vergunningaanvragen en voor toekomstige situaties, waarbij faciliteiten voor paarden worden opgericht zonder dat een vergunningaanvraag is ingediend.

De thans bestaande en zonder vergunning tot stand gekomen voorzieningen en activiteiten, die op basis van deze notitie aanvaardbaar worden bevonden, kunnen in de toekomst –eventueel onder voorwaarden- worden gelegaliseerd. Ten aanzien van de onaanvaardbaar geachte situaties zal het gemeentebestuur handhavend (moeten) optreden. Het in deze notitie opgenomen stelsel van beleidsregels zal met andere visies/notities, die overige specifieke beleidsonderdelen belichten, dienen als input voor toekomstige bestemmingsplannen.

Het opgestelde beleid is, in navolging van het beleid van de gemeente Eemnes, gebaseerd op een landschappelijke zonerings van het gemeentelijke buitengebied. Op grond van de gebiedskenmerken van de onderscheiden zones is voorheen beleid ontwikkeld, wat in voorliggende notitie is weergegeven, aangevuld en toegespitst op de paardenhouderij. De omgeving is bepalend voor de ruimtelijke mogelijkheden, die vervolgens bepalend zijn voor de mogelijkheden voor de paardenhouderij (BügelHajema Adviseurs bv, 2008). De locatie staat aldus centraal bij de beoordeling waar welke voorzieningen en welk type paardenhouderijen acceptabel of gewenst zijn. Het houden van paarden en dergelijke zal worden toegestaan, waar dit geen negatieve ruimtelijke effecten tot gevolg heeft en milieutechnisch verantwoord inpasbaar is (gemeente Eemnes, 2004).

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt voor een goed begrip van het in deze notitie opgenomen beleid als eerste een korte omschrijving gegeven van de meest voorkomende voorzieningen in de paardenhouderij en van de verschillende typen

paardenhouderijen. Ook wordt het juridische toetsingskader van de zogeheten buitenrijbaan, een van de meest belangrijke faciliteiten summier beschreven. In hoofdstuk 3 komen de voor het beleid relevante, ruimtelijke kenmerken van de onderscheiden deelgebieden van het gemeentelijke grondgebied aan de orde. In hoofdstuk 4 volgt een weergave van het ruimtelijke beleid voor het Houtense buitengebied. Dit ruimtelijke beleid betreft onder meer het gemeentelijke en regionale/provinciale cultuurhistorisch, landschaps- en recreatiebeleid. Een deel hiervan is reeds vastgesteld, een ander deel is nog in ontwikkeling. Het op grond hiervan uitgewerkte nieuwe beleid voor de paardenhouderij voor de in het derde hoofdstuk, beschreven zones komt aan bod in hoofdstuk 5. Daarna volgt in hoofdstuk 6 een beschrijving van de manier waarop het gemeentebestuur vorm wenst te geven aan het aspect 'landschappelijke inpassing van voorzieningen voor de paardensector'. Aan dit onderwerp is een bijlage gekoppeld, waarin gemeentelijke richtlijnen voor landschappelijke inpassing zijn opgenomen. Deze bijlage is van toepassing totdat voor het gebied een beeldkwaliteitplan geldt. Ook worden de aspecten 'paardenwelzijn' en 'paardenpaden' nog kort aangestipt. Afgesloten wordt met een hoofdstuk, dat specifiek is gericht op de uitvoering c.q. het gebruik van de 'Notitie paardenbeleid' als toetsingskader in een concreet geval, zolang het beleid van voorliggende notitie nog niet is verwerkt in één of meerdere nieuwe bestemmingsplannen.

2. De paardenhouderij toegelicht

2.1 Inleiding

Eén van de onderwerpen, die in dit beleidsrapport centraal staan, heeft betrekking op de vraag in hoeverre in elk deelgebied bebouwing kan worden toegestaan voor paardenhouderijen. In het in hoofdstuk 5 uit een te zetten beleid voor de paardenhouderij zal per gebied concreet worden aangegeven welke voorzieningen daar mogen worden opgericht. Voor de duidelijkheid volgt in paragraaf 2 van dit hoofdstuk een nadere omschrijving van de mogelijke voorzieningen. Ten behoeve van het opstellen van een eenduidig beleid is het verder noodzakelijk een onderscheid aan te brengen in typen paardenhouderijen, welke in paragraaf 3 worden beschreven. Als laatste volgt een summier beschrijving van het juridische toetsingskader, dat van toepassing is op de zogeheten buitenrijbaan, een bij vele soorten paardenhouderijen voorkomende voorziening. Dit toetsingskader verschaft de gemeentelijke overheid verscheidene instrumenten om de paardenhouderijsector te reguleren.

2.2 Voorzieningen in de paardensector

Paardenhouderijen kennen een specifieke verschijningsvorm qua erf en bebouwing. De VNG en de Sectorraad Paarden geven in hun 'Handreiking Paardenhouderij en Ruimtelijke Ordening (2008)' aan dat voor het goed functioneren van een paardenhouderij de volgende bouwwerken noodzakelijk kunnen zijn:

1. een bedrijfswoning;
2. een loods voor opslag en stalling;
3. een rijhal met ontvangstruimte;
4. stallen. Hier zou nog een schuilstal aan toegevoegd kunnen worden. Bij een schuilstal moet gedacht worden aan een overdekte ruimte waarvan het paard –zonder hulp- gebruik moet kunnen maken in geval van weidegang, met als doel bescherming tegen extreme weersomstandigheden in zomer en winter. In geval andere stallen ontbreken, moet in ieder geval een schuilstal aanwezig zijn;
5. een voorziening voor mestopslag, een mestplaat. De grootte van de mestplaat c.q. de hoeveelheid mest, die moet worden opgeslagen, is afhankelijk van de opslagduur, het aantal paarden en het huisvestingssysteem;
6. een stapmolen. Dit is een (eventueel overdekte) ruimte in de vorm van een cirkel, waar meerdere paarden tegelijk kunnen stappen door middel van aansturing via een computergestuurde bedieningskast. Aanbevolen wordt een stapmolen met een doorsnede van circa 12 meter (afhankelijk van het aantal paarden);
7. een longeercirkel. Hierbij gaat het om een ruimte (eventueel overdekt) in de vorm van een cirkel, waarin aan een paard onder begeleiding specifieke training kan worden gegeven. Aanbevolen wordt een longeercirkel met een doorsnede van circa 12 meter;
8. een buitenrijbak. Het betreft een niet-overdekte piste voorzien van een bewerkte/aangepaste bodem, waar naast training en africhting van het paard, eveneens toetsing van de combinatie paard en ruiters kan plaatsvinden in

diverse disciplines. De afmetingen van de buitenrijbaan dienen bij voorkeur 20 bij 40 meter of meer te bedragen. Doorgaans is de bak aangesloten op een drainagesysteem en omheind met een hekwerk van 1,7 tot 2 meter hoog.

Als noodzakelijke/gewenste voorziening kunnen aan de lijst nog parkeerruimte en ondergeschikte horeca worden toegevoegd. Aangenomen mag worden dat bovenstaande opsomming van de VNG en de Sectorraad betrekking heeft op een paardenhouderij met een beroepsmatig karakter. De hobbymatige paardenhouderij (zie omschrijving hierna) c.q. de particulier, die één of enkele paarden houdt ten behoeve van eigen gebruik, kan voldoende hebben aan een buitenrijbaan, een schuilstal en noodzakelijkerwijs een mestplaat. In praktijk komen genoemde bouwwerken in allerlei combinaties en aantallen voor binnen de paardenhouderij.

2.3 Typen paardenhouderijen

2.3.1. Vereiste van onderscheid tussen productie- en gebruiksgericht

Voor het opstellen van op de paardenhouderij gericht beleid is het onvoldoende om uitsluitend aan te geven in welke deelgebieden van het gemeentelijke grondgebied (zie hoofdstuk 3) welke van voornoemde bouwwerken zijn toegestaan. De combinatie van toegelaten (of niet-toegelaten) voorzieningen in een bepaalde zone sluit bepaalde typen paardenhouderijen uit (of juist niet) en vormt daarmee een indicatie voor de gebruiksmogelijkheden in die zone. Voor het opstellen van een meer sluitend beleid is het echter nodig tevens een onderscheid te hanteren tussen de productiegerichte en gebruiksgesichte paardenhouderij. Hierbij worden de variabelen 'verkeersaantrekkende werking', 'bereikbaarheid' en 'parkeercapaciteit' als criteria voor het (opstellen van) het op de paardenhouderij toegespitste beleid toegevoegd. Overigens is het onderscheid tussen gebruiks- en productiegericht op ondernemingsniveau moeilijk te maken vanwege de grote diversiteit aan houderijen. In hoofdstuk 7 wordt hieraan nadere aandacht besteed.

2.3.2. Vereiste van onderscheid tussen semi-bedrijfsmatig, bedrijfs- en hobbymatig

Omdat er in deze nota voor is gekozen om zowel de productiegerichte als de gebruiksgesichte variant te beschouwen als een (semi-)bedrijfsmatige paardenhouderij, wordt hier als extra categorie de hobbymatige paardenhouderij onderscheiden. Strikt genomen kan deze laatste overigens ook worden beschouwd als een gebruiksgesichte houderij. Het onderscheid tussen (semi-)bedrijfs- en hobbymatig is van belang, omdat bouw- en gebruiksmogelijkheden voor paardenhouderijen vaak worden gekoppeld aan de mate van bedrijfsmatigheid daarvan. Voor een hobbymatige paardenhouderij is een binnenbak bijvoorbeeld geen noodzaak, maar een luxe.

Ook hier geldt dat het op microniveau moeilijk is om aan te geven of sprake is van een (semi-)bedrijfsmatige of hobbymatige houderij. Bij bedrijfsmatigheid gaat het om een volwaardige paardenhouderij, die is gericht op het genereren van voldoende bedrijfsresultaat (SVG Programmbureau Vallei, 2008). Semi-bedrijfsmatig gebruik betreft een paardenhouderij waarvan het bestaansrecht niet geheel afhankelijk is van het daarmee te genereren bedrijfsresultaat, maar qua omvang en aard niet kan worden aangemerkt als hobbymatig (zie volgende paragraaf). Regelmatig gaat het om een nevenactiviteit bij een gangbaar agrarisch bedrijf. In het algemeen wordt de

grens voor een semi-bedrijfsmatige houderij gelegd bij maximaal 25 paarden. Een bedrijfsplan kan uitsluitend geven over de mate van bedrijfsmatigheid van een concrete houderij.

2.3.3. Beschrijvingen paardenhouderijen

In de gemeentelijke praktijk worden meerdere definities gebruikt voor de te onderscheiden typen paardenhouderijen. De in deze nota gekozen omschrijvingen zijn gebaseerd op de 'paardennota' van de gemeente Ermelo en op het rapport 'Paardenhouderij en Ruimtelijke Ordening; handreiking voor de praktijk' van de VNG en de Sectorraad Paarden. Bij het opstellen van het in voorliggende nota opgenomen beleid is uitgegaan van de volgende indeling:

1. *productiegerichte paardenhouderij*: een paardenhouderij waar uitsluitend handelingen aan en/of met paarden worden verricht, die zijn gericht op het voortbrengen, africhten en trainen en verhandelen van paarden. In deze 'Notitie paardenbeleid' ligt het accent op het voortbrengen van paarden(producten) in fok-, opfokbedrijven, hengstenhouderijen en paardenmelkerijen. Naast deze agrarische activiteiten mag ondergeschikt nog een vorm van training, africhting en handel plaatsvinden. Activiteiten die te beschouwen zijn als het gebruikgericht houden van paarden behoren (ook als nevenactiviteit) niet tot deze productiegerichte categorie. Bij de productiegerichte houderij draait het met name om het paard zelf en niet zozeer om de ruiters/amazones;
2. *gebruiksgerichte paardenhouderij*: een paardenhouderij waar het rijden met paarden primair gericht is op de ruiter/amazone. Tot dit type houderij behoren zoal maneges, accommodatiegerichte (niet-grondgebonden) pensionstallen en verenigingsaccommodaties. Voor een omschrijving van de genoemde begrippen wordt verwezen naar de bijgevoegde begrippenlijst achterin de voorliggende notitie;
3. *hobbymatige paardenhouderij*: hiervan is sprake indien de paarden worden gehouden voor eigen gebruik en vrijetijdsbesteding. Het houden van paarden is aldus niet gericht op het genereren van omzet. Ook is sprake van kleinschaligheid. Uit jurisprudentie blijkt dat paardenhouderijen met maximaal vijf paarden over het algemeen tot de hobbymatige houderijen mogen worden gerekend (SVG Programmabureau Vallei, 2008). Voor de duidelijkheid wordt ook in voorliggende notitie dit maximum van vijf paarden als bovengrens voor de hobbymatige houderij gehanteerd.

Verder mag dit type paardenhouderij op grond van deze 'Notitie paardenbeleid' slechts worden gevestigd op een perceel met een oppervlakte van minimaal 0,3 ha. en ten hoogste beschikken over de volgende voorzieningen: een (schuil)stal, mestplaat en een buitenrijbaan. Door het opleggen van dergelijke beperkingen bestaat de mogelijkheid de uitstraling van een hobbymatige paardenhouderij op haar omgeving te minimaliseren. In hoofdstuk 7 (specifiek gericht op een gebruik als toetsingskader in een concrete situatie) wordt nadere aandacht besteed aan de soort voorzieningen, die per type paardenhouderij maximaal mogen worden opgericht of aangelegd.

2.4 Buitenrijbanen en de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht

2.4.1 Omgevingsvergunning (voor deel bouwen en aanleggen)

Volgens recente jurisprudentie is een buitenrijbaan niet aan te merken als een bouwvergunningvrij (=omgevingsvergunningsvrij)bouwwerk als bedoeld in artikel 2.4.1. Besluit Omgevingsrecht van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht. De rechter kwam tot deze conclusie, omdat geen sprake is van een erf- of perceelsafscheiding als bedoeld in voornoemd artikel. Daarmee is volgens de huidige jurisprudentie een buitenrijbaan een omgevingsvergunningplichtig bouwwerk. Dit geldt ook voor eventuele bijbehorende lichtmasten. Tevens kan (maar hoeft niet) voor de aanleg van een buitenrijbaan een omgevingsvergunning (voor het deel aanleggen) zijn vereist op grond van de bepalingen van het vigerende bestemmingsplan. Bij de aanlegvergunningplichtige werken/werkzaamheden kan het bijvoorbeeld gaan om het ophogen (aanbrengen laag zand), het afgraven of het draineren van de grond of het aanbrengen van zaagsel.

2.4.2 Vergunningplicht als gemeentelijk instrument

Paardenhouderijen beschikken doorgaans over een buitenrijbaan. Het feit dat deze bouwvergunningplichtig is, is uitermate belangrijk voor een gemeentebestuur, omdat het hiermee de gelegenheid krijgt sturend op te treden bij de realisering van de bakken. Dit kan met name van belang zijn bij de hobbymatige paardenhouderij. Een aanvraag voor een buitenrijbaan zal moeten worden getoetst aan het geldende bestemmingsplan, de bouwverordening en aan redelijke eisen van welstand. Een gemeente kan in haar beeldkwaliteitplan of in haar welstandsbeleid zoal eisen stellen aan het uiterlijk van een buitenrijbaan (bijvoorbeeld geen wit aan de buitenkant van het hek) (Alterra, 2008). Op die manier kan de vereiste bouwvergunning dus dienst doen als instrument tegen verrommeling van het landschap als gevolg van 'verpaarding'. Als aanvulling hierop kan een aanlegvergunning (extra) bescherming bieden aan bijvoorbeeld natuurwaarden en archeologische en cultuurhistorische waarden.

3. Kenmerken onderscheiden deelgebieden

3.1 Inleiding

In het geldende Landschapsbeleidsplan (2002) van de gemeente Houten worden de, in het Houtense buitengebied aanwezige, waardevolle gebiedskarakteristieken beschreven. Ook wordt in dit Landschapsbeleidsplan aandacht besteed aan de op deze gronden voorkomende, specifieke natuurwaarden. De waardevolle gebiedskarakteristieken en natuurwaarden zijn in de loop van honderden jaren ontstaan. Het gaat hierbij onder andere om kleinschalige landschappen, extensief gebruikte open graslandgebieden en kavelgrensbeplantingen. In de afgelopen decennia zijn echter veel van de genoemde elementen verloren gegaan, waardoor de daarmee verbonden landschapsidentiteit ook geleidelijk aan verdwijnt. Voor de duurzame instandhouding van de kostbare waarden, die het Houtense buitengebied vertegenwoordigt, is in de eerste plaats het benoemen van deze waarden voor de gemeente van wezenlijk belang. Het gemeentebestuur heeft in ...2010 het Landschapsontwikkelingsplan Kromme Rijn vastgesteld. Dit ontwikkelingsplan zal worden vertaald in een beeldkwaliteitsplan. De ruimtelijk relevante aspecten van dit BKP zullen in nieuwe bestemmingsplannen worden opgenomen.

In dit hoofdstuk worden de gebiedskenmerken en de waarden/kwaliteiten van het Houtense buitengebied geschetst. Omdat hierin plaatselijk grote verschillen optreden, is het buitengebied verdeeld in een vijftal zones. Bij deze indeling is in eerste instantie het geldende Landschapsbeleidsplan gevolgd, waarna een nadere onderverdeling is gemaakt op basis van het '(concept)Landschapsontwikkelingsplan Kromme Rijngebied' (Landschapsvisie, oktober 2008). De zonering is enigszins arbitrair, maar wordt voor het met deze paardennotitie beoogde doel bruikbaar geacht. Vervolgens kan per deelgebied het ruimtelijk beleid worden bepaald. Specifiek onderdeel daarvan vormt een beoordeling met betrekking tot de toe te laten voorzieningen en typen paardenhouderijen (maatwerk, zie hoofdstuk 5); voor de gebruiksmogelijkheden geldt immers dat de bestaande omgeving in grote mate bepalend is.

In dit hoofdstuk worden de volgende vijf zones onderscheiden en beschreven: de 'Stedelijke zone', 't Goy', het 'Eiland van Schalkwijk (exclusief oeverwal en uiterwaarden)', de 'Oeverwal van de Lek (inclusief dijk)' en de 'Uiterwaarden van de Lek'. Per deelgebied komen -voor zover relevant- aspecten aan bod als landschap, functie, natuur en infrastructuur, alsook cultuurhistorie en archeologie. Het betreft hier een globale omschrijving per deelgebied. In een later stadium, wanneer de voorliggende nota wordt vertaald in één of meer nieuwe bestemmingsplannen, zal onderzoek moeten aantonen op welke locaties zich exact welke waarden bevinden. Op bijgevoegde 'Inventarisatiekaart' zijn de relevante en hieronder beschreven gebiedskarakteristieken aangegeven.

3.2 Deelgebied 1; 'Stedelijke zone'

3.2.1 Landschap, functie en archeologie

De stedelijke zone is gelegen in het landschapstype van de stroomruggonden. De stroomruggonden vormen de oudste bewoonde delen van de gemeente, waar dan ook de meeste bebouwing ligt. Vanwege de vroege bewoning hebben deze stroomruggonden, waar het reliëf varieert tussen de 1,9 en 3,8 meter boven NAP, een hoge archeologische verwachtingswaarde. Rond Houten bestaat het grondgebruik van de stroomruggonden met name uit fruit- en bometeelt en melkveehouderijen. Hier in het buitengebied ligt nog een aantal oude polders, zoals de polder Oud-Wulven en Wayen (gemeente Houten, 2002). Deze polders hebben een kleinschalig (half) besloten karakter met akkers, boomgaarden, weiden en bebouwing, waarbij sprake is van een onregelmatige blokverkaveling. De oude polders en genoemde onregelmatige kavelstructuur vormen waardevolle, beeldbepalende landschapselementen. Andere waardevolle landschapselementen zijn Fort 't Hemeltje, kasteel Heemstede met laan, het oude wegenpatroon en de laanbeplanting langs de rondweg. Het Amsterdam-Rijnkanaal vormt de zuidelijke begrenzing van deze stedelijke zone. Daarmee behoort de polder De Hoon, die van oorsprong in het komgebied ligt, ook tot dit deelgebied.

Het nog aanwezige landelijke gebied, de beschreven kleinschaligheid alsook de kavelgrensbeplantingen en de nog aanwezige beplantingsstructuren langs de doorgaande wegen worden bedreigd. Een Randstedelijke zone is ontstaan door de vestiging van bedrijven aan de rand van de kern, de verstedelijking vanuit Houten rukt op in de vorm van woningbouw en industrie en landbouwareaal verdwijnt gaandeweg. De skyline van het landschap wordt gedomineerd door de hoogbouw van Houten en het gebied wordt doorsneden door de A27, een belangrijke ruimtelijke en visuele barrière, die de zone Laaggraven / Kasteel Heemstede afsluit van de rest van de stroomrug. Door het verdwijnen van veel kavelgrensbeplantingen en beplantingsstructuren langs doorgaande wegen is de oorspronkelijke ruimtelijke samenhang in het gebied vertroebeld. De erven in deze zone liggen vaak 'hard' in het landschap en vallen op door hun grote bouwmassa's in de vorm van schuren en bedrijfsgebouwen. Enkele erven hebben een sterke, groene omzoming van bomen en singels, de meeste echter niet. De vermenging van de landschappelijke identiteit met typische stadsrandfuncties heeft een afname van de aantrekkelijkheid van het landschap tot gevolg gehad.

3.2.2 Natuur

Natuurwaarden in dit deelgebied worden gevormd door en aangetroffen in/bij hagen, monumentale bomen, laanbomen (onder andere bij kasteel Heemstede), hoog- en laagstamboomgaarden en bos Oud Wulverbroek. De beschreven oprichting van (woon- en bedrijfs)bebouwing, de aanleg van recreatievoorzieningen en de teloorgang van groenelementen hebben (naast verdwijning van gebiedskarakteristieken) geleid tot vernietiging en versterking van ecosystemen.

3.2.3 Infrastructuur

Naast de autosnelweg A27 en de spoorlijn Den Bosch-Utrecht, is in deze zone het oude wegenpatroon nog aanwezig. De Marsdijk bijvoorbeeld vormt een prachtige waardevolle verbinding via de Fortweg voor fietsend woon-werkverkeer. Hetzelfde geldt voor de Wayensedijk naar Laaggraven of Lunetten via de Oude Mereveldseweg-Nieuwe Houtenseweg. De verkeersdruk van het auto- en landbouwverkeer op de relatief smalle wegen is echter groot en gevaarlijk voor fietsers en wandelaars. Tussen de verschillende soorten weggebruikers doen zich

conflictsituaties voor. Uiteraard is de hiervoor beschreven verstedelijkingsdruk gepaard gegaan met een verdergaande infrastructuur met gevolgen voor de ruimtelijke kwaliteit van deze zone.

3.2.4 Aanwezige paardenhouderijen

In deze stedelijke zone bevinden zich –voor zover bekend- elf hobbymatige paardenhouderijen, die ieder beschikken over een buitenrijbaan. Daarnaast is hier een viertal bedrijfsmatige paardenhouderijen gelegen, waaronder twee maneges en in ieder geval een stoeterij.

3.3 Deelgebied 2; 't Goy'

3.3.1 Landschap en functie

Dit deelgebied ligt rondom de woonkern 't Goy en behoort tot het Nationaal Landschap Rivierenland. Het betreft ook hier stroomrugontginningen met een onregelmatige blokverkaveling als verkavelingspatroon en een nog herkenbaar oud wegenpatroon. De doorgaande wegen (Hoogdijk-Beusichemseweg) versterken de oost-west geleding van het gebied, waarbinnen het reliëf overigens varieert tussen de 1, 9 en 3,8 meter boven NAP. Dit landschap tussen 't Goy en Houten is kleinschalig en besloten en geeft een afwisseling te zien van (veel) fruitboomgaarden, veelal laagstam en weide- plus akkerland. De bodem is bij uitstek geschikt voor de fruitteelt. Genoemde onregelmatige blokverkaveling, het oude wegenpatroon en het karakteristieke kleinschalige, met boomgaarden en restanten van hoogstamboomgaarden overdekte stroomruglandschap met enkele zichtlijnen vormen waardevolle en beeldbepalende elementen in het landschap. Hetzelfde geldt voor de aanwezigheid van landgoed Wickenburgh met bijbehorende beplanting en de overige componenten van het aanwezige beplantingspatroon, zoals erf- en laanbeplanting (waaronder die om de Rondweg).

Dit deelgebied wordt grotendeels geconfronteerd met dezelfde bedreigingen als de hiervoor beschreven 'Stedelijke zone'. Ook hier is sprake van oprukkende verstedelijking en worden het nog aanwezige landelijke gebied, de beschreven kleinschaligheid alsook de beplantingsstructuren langs de doorgaande wegen en de kavelgrensbeplantingen bedreigd. Zo is de realisering van de Houtense Vinex-wijk ten koste gegaan van een groot oppervlak landelijk gebied en doet de schaalvergroting van de fruitteelt afbreuk aan de landschappelijke kleinschaligheid. Evenals in de 'Stedelijke zone' heeft het verdwijnen van veel kavelgrensbeplantingen en beplantingsstructuren langs doorgaande wegen een vertroebeling van de oorspronkelijke ruimtelijke samenhang in het gebied tot gevolg. De erven in deze zone liggen vaak 'hard' in het landschap en vallen op door hun grote bouwmassa's in de vorm van schuren en bedrijfsgebouwen. Enkele erven hebben een sterke, groene omzoming van bomen en singels, de meeste echter niet. Al met al loopt het voormalige gave rivierenlandschap van de Kromme Rijn gevaar verloren te gaan. De oeverwallen en kommen (ten zuiden van de Kromme Rijn) zijn soms niet meer duidelijk in het landschap herkenbaar, terwijl dit vanuit de landschapsbeleving een belangrijke karakteristiek vormt.

3.3.2 Natuur

Natuurwaarden in dit deelgebied worden gevormd door en aangetroffen in/bij hagen, monumentale bomen (onder andere bij landgoed Wickenburgh), laanbomen en hoog- en laagstamboomgaarden. De beschreven oprukkende verstedelijking, schaalvergroting en de teloorgang van groenelementen hebben (naast verdwijning van gebiedskarakteristieken) geleid tot vernietiging en verstoring van ecosystemen.

3.3.3 Infrastructuur

In deze zone bestaat het oude wegenpatroon nog. Het gaat hier om relatief smalle wegen met een grote verkeersdruk van het auto- en landbouwverkeer, wat leidt tot gevaarlijke situaties voor fietsers en wandelaars. Tussen de verschillende soorten weggebruikers doen zich daarom conflictsituaties voor.

3.3.4 Aanwezige paardenhouderijen

In deze zone bevinden zich –voor zover bekend- circa negen hobbymatige paardenhouderijen, die ieder beschikken over een buitenrijbaan. Daarnaast is hier een fokkerij gelegen.

3.4 Deelgebied 3; ‘Eiland van Schalkwijk’ (exclusief oeverwal en uiterwaarden)

3.4.1 Gehele Eiland van Schalkwijk en begrenzing deelgebied

Op het Eiland van Schalkwijk komen twee voor Nederland zeer kenmerkende landschappen samen, te weten de Nieuwe Hollandse Waterlinie en het Rivierengebied van de Lek. Aanwezig zijn veel en diverse elementen van de Linie en het nauwelijks aangetaste historische landschap, een unieke combinatie. Het Rivierenlandschap wordt gekenmerkt door een samenhangend stelsel van rivier, uiterwaard, oeverwal en kom, waarbij de drie laatstgenoemde zones behoren tot de zogeheten ‘groene contramal’. In de inleiding van dit hoofdstuk is aangegeven dat oeverwal en uiterwaarden van de Lek niet tot deelgebied 3 worden gerekend. In het zuidwesten bij Tull en ’t Waal is de grens met deelgebied 4 gelegd over de Waalseweg. De ruimtelijke kenmerken (zoals beplantingspatroon en mate van openheid/beslotenheid) verschillen namelijk in enige mate van elkaar aan weerszijden van de weg.

3.4.2 Cultuurhistorie en archeologie

Op het Eiland van Schalkwijk zijn twee cultuurhistorische patronen herkenbaar. Een eerste patroon heeft betrekking op de landontginning vanaf de Schalkwijkse en Waalse Wetering in de 12^e eeuw. Zo ontstond de nu nog goed kerkenbare structuur van dorpslinten met aan beide kanten smalle percelen, die zich uitstrekken van de ontginningsweg de polder in. De ontginningsgeschiedenis is aldus nog duidelijk in het landschap af te lezen. Een tweede belangrijk cultuurhistorisch gegeven in het gehele gebied (inclusief oeverwal en uiterwaarden) is de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het Fort Honswijk vormt met het inundatiekanaal, de Gedekte Gemeenschapsweg en diverse andere forten een bijzonder ensemble (zie ook beschrijving volgende deelgebieden). De inundatie- en schootsvelden hebben hun openheid behouden, de gaafheid van het geheel van de verdedigingswerken maakt het ensemble uniek. Eén fort, te weten ‘Het Werk a.d. Korte Uitweg’ en een deel van het inundatiekanaal liggen in dit deelgebied.

Verder is het voorkomen van archeologische waarden uit verschillende tijdperken kenmerkend voor het Eiland van Schalkwijk; langs de Schalkwijkse Wetering en in het lint van Tull en 't Waal zijn diverse archeologische vondsten gedaan uit de Steentijd, Romeinse Tijd en Middeleeuwen.

3.4.3 Landschap, water en functie

Het komontginningsgebied van het Eiland van Schalkwijk bestaat uit de polders Vuylcop, Schalkwijk, Biester, Rietveld en Blokhoven. Door zijn latere ontginning heeft dit gebied een ander karakter dan de stroomrug (deelgebieden 1 en 2). Het Eiland van Schalkwijk (exclusief oeverwal en uiterwaarden) wordt gekenmerkt door een open en grootschalig karakter met een regelmatig verkavelingsprincipe, wat –zoals hiervoor is aangegeven- al vanaf de 12^e eeuw is ontstaan. De bijbehorende waterstructuur bestaat uit een dicht netwerk van parallelle sloten en weteringen. In de laagste delen is sprake van kwel. Met name de polders Vuylcop en Blokhoven zijn erg nat. In dit deelgebied 3 bevinden zich het dorp Schalkwijk en het noordelijk deel van het dorp Tull en 't Waal, die worden gekenmerkt door fraaie bebouwingslinten. De ontginningsas Schalkwijk ligt centraal in het gebied en bestaat uit kleinschalige erven, waarop de boerderijen zijn gevestigd. Het beschreven open gebied met weidse groene weiden met de nog zeer authentieke copeverkaveling en de aanwezige dorpslinten vormen samen een belangrijke kernkwaliteit. Naast de openheid kent het Eiland ook meer besloten delen. Buiten de laaggelegen polders is het deelgebied meer besloten door de aanwezigheid van boomgaarden, kleine bosjes (zoals (gerief)bosjes bij bebouwing), beplanting rond forten en eendenkooi, bomenrijen langs wegen en watergangen en door de ligging van genoemde dorpslinten.

Bedreigingen/knelpunten op het Eiland van Schalkwijk hebben betrekking op aantasting van de openheid en karakteristiek door de aanwezigheid van de A27, door de oprichting van nieuwe bebouwing in/bij Schalkwijk en door de beplanting van het Elpad.

Het grondgebruik is verbonden met het landschap en de bodem. Het gebied heeft een sterke agrarische identiteit, het Eiland is grotendeels in gebruik door de, vooral grondgebonden, landbouw. De gronden hebben een goede landbouwkundige structuur, mede dankzij de recente ruilverkaveling (waarbij het authentieke verkavelingspatroon is behouden). De lager gelegen kommen zijn voornamelijk in gebruik voor melkveehouderij. Op de hoger gelegen gronden is de landbouw gemengd; naast (melk)veehouderij komen ook boomgaarden en kassen voor. Er bestaan enkele initiatieven voor verbreding van de landbouw.

3.4.4 Natuur

Natuurwaarden in dit deelgebied worden gevormd door en aangetroffen in/bij de vegetatie langs sloten in de polders Vuylcop, Blokhoven en Biesterpolder en in het veenmoerasgebied Rietveld. Verder worden natuurwaarden aangetroffen in de groene elementen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, zoals langs het inundatiekanaal en in overige lijnvormige (droge) beplantingselementen. Daarnaast zijn de open, natte komgebieden (weidegebieden) belangrijk voor weidevogels en overwinterende ganzen. Het gebied heeft potentie voor agrarisch natuurbeheer (bijv. weidevogelbeheer) en voor (ontwikkeling van) extensieve recreatie gecombineerd met landschaps- en natuurontwikkeling en agrarische activiteiten.

3.4.5 Weginfrastructuur en recreatieve infrastructuur

De Schalkwijkseweg en de oostelijker gelegen Beusichemseweg ontsluiten vanuit Houten het Eiland van Schalkwijk met twee bruggen over het Amsterdam-Rijkkanaal. Vanaf de westzijde is dit deelgebied toegankelijk via een onderdoorgang onder de A27, terwijl vanuit Culemborg de bereikbaarheid is gewaarborgd via het pontje over de Lek, de Lekdijk en de provinciale weg. Het gebied geldt als matig toegankelijk voor recreatief verkeer vanuit omringend gebied. Over het Eiland zelf lopen lokale, oost-west gerichte ontsluitingswegen, die een beperkte recreatieve functie kunnen vervullen. Het aantal recreatieve routes is hier gering, terwijl paardenpaden ontbreken. Negatieve neveneffecten van de aanwezigheid van de infrastructuur, waaronder de A27, zijn de verstoring en versnippering van ecologische elementen.

3.4.6 Aanwezige paardenhouderijen

In deze zone bevinden zich –voor zover bekend– tien hobbymatige paardenhouderijen, waarvan er acht beschikken over één buitenrijbaan en twee over twee buitenrijbanen. Daarnaast is hier een tweetal bedrijfsmatige paardenhouderijen gelegen.

3.5 Deelgebied 4; ‘Oeverwal van de Lek (inclusief dijk)’

3.5.1 Landschap, functie en cultuurhistorie

Het rivierenlandschap wordt gekenmerkt door een samenhangend stelsel van rivier, uiterwaard, oeverwal en kom. De oeverwallen hebben een kleinschalig en besloten karakter door de aanwezigheid van dorpen en beplantingen. Het verkavelingspatroon wordt gekenmerkt door een onregelmatige blokverkaveling, uitgezonderd de gronden ten zuiden van het lint Tull en 't Waal, die ook tot dit deelgebied behoren (de grens ligt over de weg). Deze gronden hebben een strokenverkaveling, die wel veel kleinschaliger is dan die van de kommen van het Eiland van Schalkwijk (deelgebied 3). Het landschap van de oeverwal vormt een contrast met de open rationele verkaveling van de kommen. Het grondgebruik bestaat vooral uit boomgaarden, weiland en bouwland. Tevens bevindt zich hier een aantal hakhoutbosjes en grienden.

Andere waardevolle landschappelijke elementen zijn de bebouwingslinten van de Molenbuurt en Tull en 't Waal, de aanwezige grienden en de Lekdijk met aanliggende monumentale boerderijen. De langs deze dijk verspreid liggende boerderijen vormen gave archetypes. De erven zijn vaak sober ingericht. Aandacht voor beeldkwaliteit voor (de inpassing van) de bijgebouwen, het kleurmateriaal en de inrichting van het erf lijkt grotendeels te ontbreken. Hier valt veel winst te boeken. Wat opvalt, is dat buitenrijbanen direct onder aan de dijk worden gesitueerd, niet worden ingepast, maar wel worden voorzien van verlichting. Dit detoneert met de omgeving en is in haar huidige vorm niet gewenst. De Lekdijk zelf is hoog verheven boven het omringende landschap en heeft een belangrijke waterkerende functie. Vanaf de dijk bestaat een ruim zicht over het omliggende landschap.

Verder ligt in dit deelgebied een aanzienlijk fragment van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, die zoals in voorgaande paragraaf is aangegeven een uniek en beeldbepalend ensemble vormt. Ter hoogte van Honswijk neemt de noord-zuid

gerichte structuur van de Waterlinie de regie van het landschap over en vormt een eigen deken van forten, sluizen, inundatievelden, waterstructuren en dijklichamen, soms zichtbaar maar vaak ook verscholen achter bosjes en bomenrijen. Dit indrukwekkende, maar niet altijd toegankelijke kunstwerk, loopt als een noord-zuidband over de genoemde landschappen die juist meer oost-west zijn georiënteerd. Fort Honswijk maakt samen met Fort Everdingen aan de overkant van de rivier deel uit van het Lekaces.

3.5.2 Natuur

Natuurwaarden worden aangetroffen in het gebied rond Tull en 't Waal, langs het Inundatiekanaal en bij de overige groene elementen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Daarnaast vertegenwoordigen de kamgraslanden tussen de Achterdijk en de Lekdijk een (zeer) hoge botanische waarde.

3.5.3 Archeologie

Op deze hoger gelegen delen is, in verband met vroege bewoning, sprake van een hoge archeologische trefkans. Verder is ook hier op de oeverwal het voorkomen van archeologische waarden uit verschillende tijdperken kenmerkend; in het lint van Tull en 't Waal en langs de Achterdijk/Lekdijk zijn diverse archeologische vondsten gedaan uit de Steentijd, Romeinse Tijd en Middeleeuwen.

3.5.4 Aanwezige paardenhouderijen

In deze zone bevinden zich –voor zover bekend- zes of zeven hobbymatige paardenhouderijen, waarvan er in ieder geval één niet beschikt over een buitenrijbaan. Daarnaast is hier een tweetal bedrijfsmatige paardenhouderijen gelegen. Bij één hiervan wordt ook handel gedreven.

3.6 Deelgebied 5; 'Uiterwaarden van de Lek'

3.6.1 Functie, natuur, recreatie en archeologie

De rivier de Lek met de uiterwaarden maakt onderdeel uit van het nationale project 'Ruimte voor de rivier'. Daarnaast behoren de uiterwaarden tot de ecologische hoofdstructuur (EHS) van Nederland. Dit deelgebied, waaronder het natuurgebied de Steenwaard, omvat belangrijke natuurwaarden, zoals zones met (zeer) hoge botanische waarden en aanmerkelijke faunaterreinen. De Steenwaard is onder meer aantrekkelijk voor (water)vogels, zoals ganzen. Verder liggen in dit deelgebied verscheidene plassen en vindt in de Honswijkerwaarden de aanleg plaats van een nieuwe recreatieplas. Met de komst hiervan zal de dagrecreatie de komende jaren verder toenemen. Het gebied is heel aantrekkelijk voor fietsen, wandelen en paardrijden. De recreatieve routes zijn echter beperkt, terwijl de paardenpaden ontbreken. Al met al vormen de uiterwaarden een zachte buffer tussen rivier en dijk, waarbij opgaande vegetatie en plassen, (nieuwe) natuur, grasland en agrarisch gebruik elkaar afwisselen. Tot slot moet worden vermeld dat hier enige gronden liggen met een hoge archeologische trefkans alsook twee terreinen met een zeer hoge archeologische waarde.

4. Ruimtelijk beleid buitengebied Houten

4.1 Inleiding

In het voorgaande hoofdstuk is integraal gekeken naar de gebiedskenmerken en kwaliteiten van het Houtense buitengebied, waarbij een onderscheid is gemaakt in een vijftal deelgebieden. De beschreven kwaliteiten van de deelgebieden zijn, zoals aangegeven in hoofdstuk 1, goeddeels bepalend voor de ruimtelijke (on)mogelijkheden voor de paardenhouderij. Gerelateerd aan die gebiedskwaliteiten, vormen tevens het gemeentelijke, regionale en provinciale beleid beslissende factoren. De verschillende bestuurslagen en het Houtense gemeentebestuur in het bijzonder streven naar een versterking van de identiteit, de (be)leefbaarheid en de herkenbaarheid van de verschillende, aanwezige landschappen en naar een vergroting van de ruimtelijke samenhang hiertussen. Daarnaast staan centraal het waarborgen van het culturele erfgoed, behoud en ontwikkeling van natuurwaarden en de totstandkoming van een recreatief aantrekkelijk gebied.

In dit hoofdstuk worden de in de eerste alinea genoemde gemeentelijke doelstellingen, die gelden voor het gehele buitengebied, verder uitgewerkt in ruimtelijk beleid per onderscheiden deelgebied. Een en ander is verbeeld op 'Kaart 2: Ruimtelijk beleid'. Dit beleid is een samenstelling (synthese) van de beleidsregels, zoals verwoord in: het 'Streekplan 2005-2015' van de provincie Utrecht, het 'Landschapsontwikkelingsplan Kromme Rijngebied' (2010)' van de 'Kromme-Rijn gemeenten', de gemeentelijke 'Visie Eiland van Schalkwijk' (2007), het gemeentelijke Landschapsbeleidsplan (2002) en de gemeentelijke 'Visie Recreatie en Toerisme (2009)'. Het in laatstgenoemde visie opgenomen beleid is mede gebaseerd op de aanwezigheid en potentiële ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden.

4.2 Ruimtelijk beleid voor deelgebied 1; 'Stedelijke zone'

4.2.1 Beleid met betrekking tot landschap, natuur en recreatie

Het gemeentebestuur heeft als doel de aantrekkelijkheid en identiteit van het Houtense grondgebied te behouden en het gebied tevens in te richten voor recreatief medegebruik. Daarnaast streeft het bestuur naar behoud en versterking van de aanwezige natuurwaarden. Een 'sterke' aanwezige stad, zoals Houten, vraagt om een stevig antwoord vanuit het landschap. Het principe van de mal-contramal vormt dan ook de onderlegger voor de inrichting van het buitengebied. Hierbij speelt de totstandkoming van een stevig raamwerk van groene structuren en/of natuurontwikkeling op basis van de aanwezige ontginningsstructuur een rol. Voor de realisering van het genoemde groene (en recreatief aantrekkelijke) raamwerk bestaan de volgende mogelijkheden, welke tevens relevant kunnen zijn voor de paardenhouderij:

1. het herstellen en ontwikkelen van afwisselende en herkenbare groenstructuren langs erven, perceelscheidingen, sloten en (doorgaande) wegen op de stroomruggen. Hierbij kan het gaan om het aanbrengen van laanbeplanting, het versterken van de perceelsgrensbeplantingen in de (natte) kommen en het stimuleren van aanleg, onderhoud en versterking van erfbeplanting;

2. het ontwikkelen van Laagraven tot een echt landschapspark, dat zich goed leent voor dagrecreatie, evenals het in de nabije toekomst verder inrichten van een deel van Houten-Noord als bos- en natuurgebied. De aanwezigheid van dergelijke gebieden is van belang voor de aanleg/versterking van ruiterspaden (zie hoofdstuk 6);
3. het realiseren van een betere landschappelijke inpassing van grote bouwwerken in het gebied door aandacht te besteden aan de ligging van een bouwwerk op het erf en het aanbrengen van karakteristieke erfgransbeplanting;

Daarnaast kunnen als doeleinden voor dit deelgebied genoemd worden:

4. het handhaven en versterken van het kleinschalige karakter als tegenhanger van grootschalige ontwikkelingen;
5. het ontwikkelen van een 'visitekaartje' vanaf de A27;
6. het versterken van de recreatieve uitlopmogelijkheden vanuit de bebouwde kom door de kleinschalige aanleg van recreatievoorzieningen;
7. het behouden van het cultuurhistorisch waardevolle fort 't Hemeltje en kasteel Heemstede met hun ruimtelijke context, zoals onder andere de laanbeplanting van het kasteel en de cultuurhistorische openheid rondom het fort;
8. het behouden van de cultuurhistorische openheid van de polder De Hoon.

4.2.2 Beleid met betrekking tot infrastructuur

Aandachtspunt vormt de verbetering van het geleiden van het recreatieve verkeer in combinatie met het landbouwverkeer op de vaak smalle wegen. Ook is het versterken van de recreatieve padenstructuur langs waterlopen en langs het Amsterdam-Rijnkanaal van belang. Voor wat betreft het belang en de aanleg van paardenpaden wordt hier verwezen naar hoofdstuk 6 van voorliggende nota.

4.3 Ruimtelijk beleid voor deelgebied 2; 't Goy'

4.3.1 Beleid met betrekking tot landschap, natuur, recreatie en infrastructuur

Voor het deelgebied 't Goy geldt in grote lijnen hetzelfde beleid als voor de 'Stedelijke zone'. De infrastructurale opgave is in beide deelgebieden identiek. Verder vormt ook hier het principe van de mal-contramal de onderlegger voor een inrichting van het buitengebied. Hierbij speelt de totstandkoming van een stevig raamwerk van groene structuren en/of natuurontwikkeling een rol op basis van de aanwezige ontginningsstructuur. Verwezen wordt naar de onder de punten 1, 2 en 4 van de voorgaande paragraaf genoemde doeleinden/voorgenomen ontwikkelingen. Specifiek van belang voor dit oude cultuurlandschap van 't Goy is het meer herkenbaar maken van de doorgaande oost-west gerichte wegen middels een sterke groenstructuur. Daarbij gaat het onder meer om het versterken van de wegbeplanting langs de Beusichemseweg. Naast de in voorgaande paragraaf genoemde, nagestreefde ontwikkelingen zijn in deze zone verder nog van belang:

1. het handhaven en versterken van de ruimtelijke kleinschalige karakteristiek van de oeverwal door (stimulering van) de aanleg van kleine landschapselementen. Dit vergroot de herkenbaarheid van de oeverwal, wat vanuit de landschapsbeleving een belangrijke karakteristiek vormt (daarmee komt ook meer samenhang en structuur in het landschap);

2. het behouden en versterken van structuurbepalende elementen, in het bijzonder boomgaarden en (lint)bebouwing;
3. het versterken van kleinschalige, naast elkaar voorkomende functies (akker, weide, fruitteelt, waarbij geen sprake is van belemmering van duurzame landbouw);
4. het behouden van de waarde van landgoed Wickenburgh als biotoop;
5. het stimuleren van agrarisch natuurbeheer en vrijwillig landschapsbeheer, vooral berm- en akkerrandenbeheer (subsidiereregelingen);
6. het stimuleren van de combinatie landbouw en recreatie, onder andere via het openstellen van agrarisch land voor de aanleg van ruitervelden.

4.4 Ruimtelijk beleid voor deelgebied 3; 'Eiland van Schalkwijk' (exclusief oeverwal en uiterwaarden)

4.4.1 Beleid met betrekking tot landschap, cultuurhistorie en functie

Het gemeentebestuur ziet voor dit gebied een perspectief van multifunctionele ontwikkeling en versterking van het landschap. Vasthouden aan het agrarische landelijke karakter is hierbij het uitgangspunt. De beleving van het open en halfopen landschap met boomgaarden, singels en open kommen met weidse groene weiden en dorpslinten, vormt een kernkwaliteit die hier nog aanwezig is en behouden dient te blijven. Nieuwe ontwikkelingen staan ten dienste van de instandhouding van de (agrarische) identiteit en landschapsstructuur en voegen zich qua maat en schaal in de bestaande ruimtelijke structuur. Dit betekent onder meer dat de bestaande linten zoveel mogelijk als ontwikkelingsbasis moeten fungeren.

Het gemeentebestuur streeft naar behoud en (ruimtelijke) versterking van de structuurbepalende elementen in het landschap, waaronder de hier gelegen delen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de lintbebouwingen van Tull en 't Waal en Schalkwijk met zijn monumentale boerderijen. Bij genoemde linten wordt gedacht aan woningbouw op inbreidingslocaties en aan een ruimhartiger beleid voor andere (recreatieve) functies in vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing. Daarnaast acht het gemeentebestuur het van belang om de aanleg, het onderhoud en de versterking te stimuleren van erfbeplanting en (gerief)houtbosjes in bebouwingslinten. Ook is nabij de A27 bosaanplant als scherm- en bufferfunctie gewenst. Verder biedt het gebied, dat ten noorden van Schalkwijk en tevens ten oosten van de spoorlijn is gelegen, mogelijkheden voor enige verdichting door onder andere groene en recreatieve functies.

Voor (delen van) de polders geldt, zoals in de eerste alinea aangegeven, juist een beleid van handhaving en versterking van de bestaande openheid en zichtlijnen. Dit is met name van belang voor de polders Vuylcop en Blokhoven. Hierbij kan een natte ontwikkeling, die eveneens bijdraagt aan natuurontwikkeling, het behoud van de cultuurhistorische openheid waarborgen. Periodiek kunnen de vroegere inundatievelden van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zichtbaar worden gemaakt. Het voorkómen van een verdere toename van bosaanplant is, evenals in de centrale kommen, ook van belang langs de Schalkwijkse wetting.

4.4.2 Beleid met betrekking tot recreatie en infrastructuur

Het recreatiebeleid heeft als hoofddoelstelling het ontwikkelen van een robuust groen en waterrijk, recreatief aantrekkelijk gebied met een belangrijke publieke functie en toegankelijkheid (concept-Visie Recreatie en Toerisme, gemeente Houten, 2008). Recreatie en toerisme moeten gaan behoren tot de economische dragers van het gebied. Daartoe moeten de in hoofdstuk 3 beschreven kwaliteiten worden gecombineerd met een goed recreatief-economisch profiel. Het Eiland is zowel een gebied voor dag- als verblijfsrecreatie. Ontwikkelingen moeten passen bij de aard en schaal van het Eiland, ook qua infrastructuur. Evenals in de andere deelgebieden vormt ook hier de verbetering van de geleiding van het recreatieve verkeer in combinatie met het landbouwverkeer op de vaak smalle wegen een aandachtspunt. Verder is het versterken van de recreatieve padenstructuur voor paardrijders van belang (zie hoofdstuk 6). Mogelijkheden voor het –voor de paardenhouderij van belang zijnde- recreatief medegebruik (vestiging gebruiksgericte paardenhouderij) bestaan in het gebied, dat gelegen is ten noorden van Schalkwijk en tevens ten oosten van de spoorlijn.

4.4.3 Beleid met betrekking tot natuur

De natuurfuncties komen nadrukkelijk aan bod door het versterken van het groene raamwerk en de verbreding van de waterstructuren in het gebied. Verder streeft het gemeentebestuur naar handhaving van het karakteristieke stelsel van sloten en weteringen, het stimuleren van oever-, moeras- en watervegetatie langs sloten, weteringen en onderdelen van de waterlinie, alsook naar een versterking van de ecologische functie van bermen. Tevens is het de bedoeling onderzoek te verrichten naar vernattingsmogelijkheden en het stimuleren van actief weidevogelbeheer. In de open weidegebieden wordt gezocht naar een combinatie van landbouw en agrarisch natuurbeheer, waardoor de gronden geschikt blijven voor weidevogels.

4.5 Ruimtelijk beleid voor deelgebied 4; ‘Oeverwal van de Lek’ (inclusief dijk)

4.5.1 Beleid met betrekking tot landschap, cultuurhistorie en infrastructuur

Het gemeentelijke beleid voor het deelgebied van de oeverwal komt deels overeen met dat voor het hiervoor beschreven deelgebied ‘Eiland van Schalkwijk’. Hier wordt dan ook verwezen naar de eerste twee alinea’s van paragraaf 4.4.1., met uitzondering van de laatste zin van de tweede alinea en het beleid ten aanzien van de open polders. Naast de in voorgaande paragraaf genoemde, nagestreefde ontwikkelingen zijn hier verder nog van belang:

1. het behouden en versterken van structuurbepalende elementen, waaronder bouselementen en het zuidelijke deel van het lint Tull en 't Waal wat binnen dit deelgebied ligt;
2. het stimuleren van de ontwikkeling van kleine landschapseenheden;
3. het ruimtelijk benadrukken van het contrast met de meer open delen rond Schalkwijk door het versterken van de beplanting langs de weg op de overgang naar de oeverwal;
4. het stimuleren van de aanleg, het onderhoud en de versterking van erfbeplanting en (gerief)bosjes bij boerderijen langs/nabij de dijken (evenals in de bebouwingslinten);
5. het open houden van de delen/gronden langs de Nieuwe Hollandse Waterlinie (evenals het behoud en de ruimtelijke versterking van de Waterlinie);

6. het in stand houden van de fruitteelt en weidebouw. Vanuit deze functies kan verder worden gewerkt aan het versterken van de ruimtelijke samenhang;

4.5.2 Beleid met betrekking tot recreatie en infrastructuur

Ook het recreatiebeleid voor de oeverwal en het beleid voor de infrastructuur stemmen deels overeen met dat voor het Eiland van Schalkwijk. Verwezen wordt dan ook naar datgene wat hierover is opgenomen in paragraaf 4.4.2., uitgezonderd de laatste zin. Verder kan de fortentreks van de Nieuwe Hollandse Waterlinie een belangrijke functie vervullen als drager voor de verdere ontwikkeling van de recreatieve ontsluiting van het gebied tussen de forten. Ook dient de dijk als route prominenter te worden neergezet. De Lekdijk vormt immers een fraai landschapspodium voor de beleving van het landschap, de cultuurhistorie en de natuur.

4.5.3 Beleid met betrekking tot natuur

Behoud en herstel van de bouwwerken en structuren van de Waterlinie hebben niet alleen een verbetering van de recreatieve ontsluiting tot gevolg, maar gaan ook hand in hand met natuurontwikkeling. Het verder ontwikkelen van onderdelen van de Waterlinie tot ecologisch belangrijk element, heeft wel tot gevolg dat het recreatief medegebruik van die onderdelen uitsluitend (zeer) extensief van aard kan zijn. Verder wordt gestreefd naar:

1. het ontwikkelen van kleine landschapselementen als grienden, houtsingels en bosjes als biotoop en broedplaats ten behoeve van droge verbinding;
2. het stimuleren van agrarisch natuurbeheer en vrijwillig landschapsbeheer, met name berm- en akkerranden en slootkantenbeheer;
3. het stimuleren van de combinatie landbouw en recreatie.

4.6 Ruimtelijk beleid voor deelgebied 5; 'Uiterwaarden van de Lek' (exclusief dijk)

4.6.1 Beleid met betrekking tot natuur

In de uiterwaarden, die deel uitmaken van de ecologische hoofdstructuur van Nederland, is de oprichting van bouwwerken in principe niet toegestaan. Bouwwerken kunnen namelijk de doorstroming van het water bij een hoge waterstand belemmeren. Ook staat in deze gebieden de verdere ontwikkeling van de natuur centraal. Zo zal in de Honswijkerwaarden en de Buitenwaard nog natuurontwikkeling plaatsvinden, in combinatie met rivierverruimende maatregelen (hier liggen belangrijke botanische waarden). De nieuwe natuur langs de rivier zal deels bestaan uit vrij toegankelijke struinnatuur zonder vaste paden. De Steenwaard is al voor natuur ingericht en draagt ook bij aan ruimte voor de rivier.

4.6.2 Beleid met betrekking tot recreatie

In de uiterwaarden langs de Lek bestaan diverse mogelijkheden voor recreatie. Met de komst van de nieuwe plas in de Honswijkerwaarden zal de dagrecreatie de komende jaren nog verder toenemen. In de visie van het Recreatieschap is dit stuk uiterwaard tussen Fort Honswijk en A27 vooral bedoeld voor intensievere dag- en oeverrecreatie (in samenhang met ontgronding). Deze aanpak past in een zoneringsgedachte met minder recreatiedruk in de overige uiterwaarden, waar het accent ligt op natuurontwikkeling.

Routestructuren zijn van belang om in het gebied te kunnen komen en hier een tocht te kunnen maken. Het intensievere recreatiegebied Honswijk-A27 wordt het startpunt voor wandelen en fietsen op het Eiland van Schalkwijk. Daartoe moeten routes worden ontwikkeld, zodat rondtoeren mogelijk is.

5. Beleid paardenhouderij buitengebied Houten

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt het ruimtelijke beleid, zoals weergegeven in het voorgaande hoofdstuk, nader gespecificeerd tot een beleidsnotitie voor de paardenhouderij. Deze notitie heeft als grondslag het volgende principe: het houden van paarden is toegestaan waar dat geen negatieve ruimtelijke effecten heeft en milieutechnisch en landschappelijk verantwoord inpasbaar is (grotendeels ontleend aan gemeente Eemnes, 2004). Hieronder wordt een toetsingskader gegeven, waaruit is af te leiden welke ontwikkelingen in de verscheidene deelgebieden (on)gewenst zijn. Dit toetsingskader wordt verbeeld op kaart 3 'Beleid paardenhouderijen' en in tabelvorm weergegeven in een afsluitende paragraaf. Bij de beleidsbepaling is rekening gehouden met de vanuit dierenwelzijn gestelde eisen.

De ruimtelijke mogelijkheden voor de paardenhouderij zijn in dit hoofdstuk op hoofdlijnen beschreven. Afwijkingen hiervan kunnen in de toekomst mogelijk worden gemaakt, mits deze goed zijn gemotiveerd. In een 'uitvoeringshoofdstuk' 7 vindt een verdere uitwerking van de hoofdlijnen plaats tot een concreet toetsingskader voor paardenhouderijen. Hiermee krijgt de gemeente een instrument voor het omgaan met de vraag naar ruimte voor paardenbedrijven.

5.2 Beleid paardenhouderij voor deelgebied 1; 'Stedelijke zone'

5.2.1. Voorzieningen ten behoeve van de paardenhouderij

5.2.1.1 Toegestane voorzieningen in (waardevolle) open gebieden

In dit deelgebied zijn op de gronden, die op kaart 3 zijn aangeduid met 'waardevolle openheid' geen voorzieningen ten behoeve van de paardenhouderij toegestaan, met uitzondering van een kleine schuilstal. Hier is de vestiging van elk type paardenhouderij dus uitgesloten. Het gaat om de gronden, die gelegen zijn ten zuiden en (zuid)oosten van fort 't Hemeltje en om de polder De Hoon. De aanwezigheid van paarden zelf, die in ieder geval de gelegenheid moeten hebben zich terug te trekken in een schuilstal, levert een positieve bijdrage aan de landschappelijke uitstraling van deze zones.

5.2.1.2 Toegestane voorzieningen in overig gebied 'Stedelijke zone'

Op de overige gronden van dit deelgebied 'Stedelijke zone' (aldus exclusief de bebouwde kom van Houten) zijn in principe alle in hoofdstuk 2 beschreven voorzieningen ten behoeve van de paardenhouderij toegestaan. Of een voorziening daadwerkelijk kan worden gerealiseerd, hangt af van het type houderij en de concrete situatie. Voor elke paardenhouderij geldt immers dat de aanwezigheid van landschappelijke, natuur- of archeologische waarden, alsook mogelijke hinder voor de omgeving in de weg kunnen staan aan de vestiging ervan. In de nieuwe bestemmingsplannen zal worden opgenomen dat de vereiste bouw- en aanlegvergunningen voor faciliteiten ten behoeve van de paardenhouderij slechts kunnen worden verleend onder voorwaarden. Eén van de voorwaarden houdt in dat door bouw/aanleg van dergelijke voorzieningen in elk geval geen onevenredige

aantasting mag plaatsvinden van landschappelijke, natuur- en cultuurwetenschappelijke en archeologische waarden van de gronden. Voordat de relevante bestemmingsplannen worden herzien, zal dan ook onderzoek moeten plaatsvinden om vast te stellen waar zich welke waarden exact bevinden.

5.2.1.3 Beeldkwaliteit van gronden met voorzieningen

Vanuit *landschappelijk* oogpunt streeft het gemeentebestuur naar concentratie van voorzieningen, bijvoorbeeld op een bouwvlak. Verder kan door de positionering van bouwwerken ten opzichte van elkaar in landschappelijk opzicht winst worden geboekt (bijvoorbeeld een situering van een buitenrijbaan achter het hoofdgebouw; zie hoofdstuk 7). Daarnaast gaat de voorkeur uit naar kleinschalige ontwikkelingen, waarbij het aantal en de omvang van voorzieningen/bouwwerken per paardenhouderij van belang kunnen zijn. Voorgaande aspecten zullen geregeld kunnen worden in de bouw- en gebruiksvoorschriften van toekomstige bestemmingsplannen. In hoofdstuk 7, dat zoals in hoofdstuk 1 is aangegeven, nadrukkelijk is gericht op een gebruik als toetsingskader in een concrete situatie, wordt de betekenis van termen als kleinschalig en grootschalig(e ontwikkelingen) nader uitgewerkt.

Ook is de inpassing van voorzieningen met streekeigen beplanting een vereiste. Op deze wijze bestaat niet alleen de mogelijkheid negatieve ruimtelijke effecten van de aanleg van bouwwerken teniet te doen. Zelfs kan een positieve bijdrage worden geleverd aan het gemeentelijke streven naar herstel en ontwikkeling van herkenbare groenstructuren langs erven en perceelscheidingen. Tevens kan langs deze weg de ontwikkeling van een 'visitkaartje' vanaf de A27 enigszins vorm krijgen. Voor de manier, waarop de landschappelijke inpassing concreet moet geschieden, wordt hier verwezen naar hoofdstuk 6 plus bijlage 1.

5.2.1.4 Overlast door paardenhouderijen

Paardenhouderijen kunnen milieuhinder veroorzaken voor hun omgeving. Hierbij kan het gaan om overlast door stof, licht en stank. Bepaalde vormen kunnen via de milieuwetgeving of via een Algemene Plaatselijke Verordening worden gereguleerd (VNG en Sectorraad Paarden, 2006). Daarnaast speelt ook hier het bestemmingsplan een rol, waarin onder andere de minimale afstand tot omliggende functies, waaronder het wonen, kan worden vastgelegd. Vooral voor de mestopslag, buitenrijbak, verlichting en stallen geldt dat de situering hiervan op voldoende afstand moet plaatsvinden. De meest dichtbij gelegen woning is daarbij maatgevend. Bij verspreid gelegen woonbebouwing zal eventuele overlast van paarden bij burgerwoningen niet of nauwelijks aan de orde zijn. Ook aan dit aspect van potentiële overlast en de op grond daarvan te stellen eisen aan paardenhouderijen zal in hoofdstuk 7 nadere aandacht worden besteed.

5.2.2. Productiegerichte paardenhouderij

De trend is om zuiver agrarische, productiegerichte paardenhouderijen te beschouwen als landbouwbedrijven. Dit wordt ook wel geadviseerd door diverse adviesinstanties vanuit de paardensector. In navolging daarvan zal een productiegerichte paardenhouderij met een zuiver agrarisch karakter worden toegestaan op locaties, waar een agrarisch bedrijf tot de mogelijkheden behoort en op vrijkomende agrarische bedrijfslocaties (VAB's) buiten de zogeheten 'rode contouren'. Omdat het africhten, trainen en verhandelen van paarden in de praktijk

nauw verweven kan zijn met onder andere het voortbrengen van de dieren, is op de agrarische bedrijfslocaties en op de VAB's buiten de 'rode contouren' ook de niet zuiver agrarische, productiegerichte paardenhouderij toegestaan. Deze niet zuiver agrarische activiteiten als africhten, trainen en verhandelen mogen echter uitsluitend als nevenactiviteit (ondergeschikt aan het zuiver agrarische aspect) worden uitgeoefend. Verder behoren mengvormen van productiegerichte en (semi)bedrijfsmatige gebruiksgerichte paardenhouderijen niet tot de mogelijkheden. Een gebruiksgerichte houderij hoort immers niet thuis op een (vrijkomende) agrarische bedrijfslocatie.

5.2.3. Gebruiksgerichte paardenhouderij

De stadsrandzone is in beginsel een goed vestigingsgebied voor de gebruiksgerichte paardenhouderij. Het buiten het stedelijke gebied doch nog net op loop- of fietsafstand vestigen van een dergelijk type paardenhouderij heeft voordelen. Het verdient niet de voorkeur dit type uitsluitend in de stadsrandzone toe te staan. Dit doet geen recht aan het veelal geringe aantal voertuigbewegingen, die de gebruiksgerichte paardenhouderij daadwerkelijk genereert (VNG en Sectorraad paarden, 2006). Voertuigen zouden niet tegelijkertijd aankomen, maar met korte tussenpozen. De ruimtelijke impact is gelijk aan het heersende verkeersbeeld van de betreffende openbare weg. Dit laat onverlet dat vooral voor deze soort paardenhouderij geldt dat de verkeersaantrekkende werking sturing vanuit de ruimtelijke ordening vereist. Om geen overlast voor de omgeving op te leveren, verdient het de voorkeur om iedere paardenhouderij te laten voorzien in zijn eigen structurele parkeerbehoefte.

De gebruiksgerichte paardenhouderij, zoals een manege, heeft een (dag)recreatief karakter. Vestiging in de buurt van een mooi landschappelijk gebied in verband met mogelijkheden voor een buitenrit, is daarom zeer gewenst. De ontwikkeling van Laagraven tot een echt landschapspark evenals een verdere inrichting van een deel van Houten-Noord als bos- en natuurgebied kunnen hier een toegevoegde waarde hebben.

De vestiging van zowel semi-bedrijfsmatige als bedrijfsmatige, gebruiksgerichte paardenhouderijen zal worden toegestaan in dit deelgebied, uitgezonderd in de te behouden open gebieden (zie hoofdstuk 4). Redenen voor het toestaan van vestiging zijn de ligging in de stadsrandzone, waar al sprake is van typische stadsrandfuncties en de (toekomstige) aanwezigheid van een goed uitrijdgebied. Ofschoon de voorkeur uitgaat naar kleinschalige ontwikkelingen, bestaat ook de mogelijkheid tot vestiging van enkele grotere houderijen, die eventueel mogen beschikken over een rijhal. Hier is wel aandacht vereist voor de architectuur en bouwmassa van de bouwwerken. Daarnaast zullen hoge eisen (zie hoofdstuk 6 + bijlage 1) worden gesteld aan de in paragraaf 5.2.1.3. genoemde, verplichte landschappelijke inpassing. Hierdoor kan een verdere afname van de aantrekkelijkheid van het landschap als gevolg van de aanwezigheid van typische stadsrandfuncties, worden beperkt. Het tot stand brengen van een goede en veilige verkeersontsluiting zal in ieder geval een doelstelling zijn bij het opstellen van een nieuw bestemmingsplan voor het gebied. Het aantal gebruiksgerichte paardenhouderijen moet overigens beperkt blijven. De initiatiefnemer dient met een bedrijfsplan bij de gemeente te kunnen aantonen dat de vraag vanuit de markt c.q. het marktpotentieel de vestiging van de betreffende gebruiksgerichte paardenhouderij rechtvaardigt.

Het bedrijfsplan doet aldus dienst als toetsingsinstrument, waardoor overaanbod wordt voorkómen. Deze eis betreffende het overleggen van een bedrijfsplan zal in de regels van de relevante bestemmingsplannen worden opgenomen.

5.2.4. Hobbymatige paardenhouderij

Voor een hobbymatige paardenhouderij wordt vanwege de geringe omvang ervan een lichter regiem toegepast dan voor de (semi-)bedrijfsmatige variant. Vanuit de VNG en de Sectorraad Paarden wordt geadviseerd een hobbymatige paardenhouderij toe te staan, tenzij daarvan bij de aangrenzende woningen hinder is te duchten. In navolging hiervan zal in principe in dit hele deelgebied, uitgezonderd op de gronden aangeduid met waardevolle openheid, de vestiging van een dergelijke houderij mogelijk zijn. Dit betekent dat de hobbymatige paardenhouderij –mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan- onder andere is toegestaan bij een woning (woonbestemming). Hierbij is wel van belang dat de hobbymatige houderij slechts maximaal mag beschikken over de volgende voorzieningen (zie hoofdstukken 2 + 7); een (schuil)stal, buitenrijbaan en mestplaat, een en ander mede afhankelijk van de perceelsgrootte. Het feit dat in het grootste deel van dit deelgebied in principe alle, in hoofdstuk 2, genoemde voorzieningen zijn toegestaan, biedt dus geen aanvullende bouw mogelijkheden voor de hobbymatige paardenhouderij.

Uiteraard gelden ook hier -evenals bij de (semi-)bedrijfsmatige paardenhouderij- wel de eisen van landschappelijke inpassing, het niet onevenredig schade toebrengen aan aanwezige waarden en aldus het voorkomen van (onevenredige) overlast voor omliggende (woon)bebouwing; dit alles zoals hiervoor beschreven in paragraaf 5.2.1. 'Voorzieningen ten behoeve van de paardenhouderij'. Wel worden bij de hobbymatige paardenhouderij minder hoge eisen gesteld aan de landschappelijke inpassing dan bij de (semi)bedrijfsmatige houderij (zie hoofdstuk 6 plus bijlage 1).

5.3 Beleid paardenhouderij voor deelgebied 2; 't Goy'

5.3.1 Voorzieningen ten behoeve van de paardenhouderij

Binnen dit deelgebied zijn slechts enkele voorzieningen toegestaan op de gronden, die op kaart 3 zijn gelegen binnen de, door het provinciale bestuur bepaalde, zogeheten 'rode contouren'. Omdat onder meer een buitenrijbaan niet thuishoort in 'stedelijk' gebied, kunnen hier uitsluitend een schuilstal, stal en een mestplaat worden gerealiseerd. Verscheidene uitzonderingen hierop vormen de bestaande agrarische bedrijfslocaties, waar wel een buitenrijbaan en andere voorzieningen mogen worden gerealiseerd, mits zich hier een productiegerichte paardenhouderij vestigt. Op grond van het voorgaande behoort op niet-agrarische bedrijfslocaties alleen het -niet te verbieden- hobbymatig houden van paarden (zonder buitenrijbaan) tot de mogelijkheden. De reden voor dit beperkende beleid heeft betrekking op de grote mate van concentratie van woonbebouwing binnen de rode contouren. Het is bovendien niet uitgesloten dat hier in de komende jaren de bouw van nog enige nieuwe woningen plaatsvindt. Het toestaan van meer faciliteiten voor de paardenhouderij maakt het risico op overlast voor de omgeving te groot. Op de resterende gronden van dit deelgebied zijn in principe alle in hoofdstuk 2 beschreven voorzieningen toegestaan. Voor het overige wordt hier verwezen naar de paragrafen 5.2.1.2, 5.2.1.3 en 5.2.1.4.

5.3.2 Productiegerichte paardenhouderij

De productiegerichte paardenhouderij is in deelgebied 't Goy, evenals in de 'Stedelijke zone', toegestaan op bestaande agrarische bedrijfslocaties (overal) en op vrijkomende agrarische bedrijfslocaties (VAB) buiten de 'rode contouren'. Binnen de 'rode contouren' is de vestiging van een productiegerichte houderij in verband met overlast voor de omgeving ongewenst, maar op bestaande agrarische bedrijfslocaties, in tegenstelling tot op een VAB, niet te voorkómen. Zie verder paragraaf 5.2.2.

5.3.3 Gebruiksgerichte paardenhouderij

De aanpak van de gebruiksgerichte paardenhouderij is in dit deelgebied in grote lijnen hetzelfde als het beleid in de 'Stedelijke zone'. Ook hier is -in ieder geval deels- sprake van een stadsrandzone. Een uitrijdgebied in de vorm van een landschapspark of een bos- en natuurgebied ontbreekt echter. Verder ligt in deze zone meer de nadruk op handhaving en versterking van de ruimtelijke kleinschalige karakteristiek van de oeverwal en op stimulering van kleine landschapselementen. Omdat kleinschaligheid voor 't Goy zo'n belangrijke karakteristiek vormt, zijn hier geen ontwikkelingen met grootschalige bebouwing (zie hoofdstuk 7) toegestaan. Een gebruiksgerichte paardenhouderij van geringe omvang (semi-bedrijfsmatig) behoort tot de mogelijkheden, mits een goede landschappelijke inpassing tot stand komt en voldaan wordt aan de overige eisen, zoals omschreven in de eensluidende deelparagraaf onder 'deelgebied 1; Stedelijke zone' (par. 5.2.3.).

5.3.4 Hobbymatige paardenhouderij

Het vestigen van een hobbymatige paardenhouderij is in 't Goy in principe overal toegestaan, ofschoon de realisering van een buitenrijbaan in principe verboden is binnen de 'rode contouren' (zie 5.3.1.). Verder wordt hier verwezen naar de gelijklopende deelparagraaf onder 'deelgebied 1; Stedelijke zone' (par. 5.2.4.).

5.4 Beleid paardenhouderij voor deelgebied 3; 'Eiland van Schalkwijk' (exclusief oeverwal en uiterwaarden)

5.4.1. Voorzieningen ten behoeve van de paardenhouderij

5.4.1.1 Toegestane voorzieningen in (waardevolle) open gebieden

In dit deelgebied is op de gronden, die op kaart 3 zijn aangeduid met 'waardevolle openheid' uitsluitend een schuilstal toegestaan. Een uitzondering hierop vormen de bestaande agrarische bedrijfslocaties, waar wel een buitenrijbaan en andere voorzieningen mogen worden gerealiseerd, mits zich hier een productiegerichte paardenhouderij vestigt. Verder is hier de vestiging van elk type paardenhouderij uitgesloten. Het gaat onder andere om de natte, laag gelegen delen van de polders Vuylcop en Blokhoven en om de gronden gelegen naast/aan weerszijden van de aanwezige onderdelen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Met dit beleid blijft de cultuurhistorische openheid van polders en schootsvelden (en deels vroegere inundatiegebieden) bewaard en wordt een bijdrage geleverd aan natuurontwikkeling, waar zoal de weidevogels van profiteren.

5.4.1.2 Toegestane voorzieningen binnen rode contouren linten

Evenals binnen de 'rode contouren' van 't Goy zijn ook hier, binnen de 'rode contouren' van Schalkwijk en Tull en 't Waal, slechts enkele voorzieningen toegestaan (naast een productiegerichte paardenhouderij op bestaande agrarische bedrijfslocaties). Voor een verdere toelichting hierop wordt verwezen naar de desbetreffende paragraaf 5.3.1.

5.4.1.3 Toegestane voorzieningen ten oosten van spoorlijn en tevens ten noorden van Schalkwijk buiten 'rode contouren'

Op de hier gelegen, meer besloten en drogere gronden bestaan mogelijkheden voor enige verdichting door onder andere groene en recreatieve functies, zo blijkt uit de 'Kaart intensief recreatief gebruik', die is opgenomen in de 'concept-Visie Recreatie en Toerisme'. Daarom zijn hier in principe alle in hoofdstuk 2 genoemde voorzieningen ten behoeve van de paardenhouderij toegestaan, waarbij van belang is dat realisering van een rijhal uitsluitend mogelijk is bij een bedrijfsmatige, productiegerichte houderij (mits de noodzaak van deze voorziening kan worden aangetoond). Doordat op deze gronden –in specifieke situaties- de realisering van alle voor de paardenhouderij benodigde voorzieningen is toegestaan, kunnen hier zowel hobbymatige als productie- en gebruiksgesichte houderijen worden gevestigd.

5.4.1.4 Toegestane voorzieningen in overig gebied 'Eiland van Schalkwijk'

Op de overige gronden van dit deelgebied 'Eiland van Schalkwijk' mogen alle voorzieningen worden gerealiseerd, uitgezonderd ondergeschikte horeca. Een rijhal is uitsluitend toegestaan ten behoeve van een bedrijfsmatige, productiegerichte houderij. Het toestaan van vrijwel alle voorzieningen op deze gronden zal slechts een beperkte inbreuk op het landschap van dit primaire landbouwgebied tot gevolg hebben. Het 'overig gebied van het Eiland van Schalkwijk' kent immers geen waardevolle open gebieden.

Verder wordt hier verwezen naar paragraaf 5.2.1.3 (beeldkwaliteit van gronden met voorzieningen) en paragraaf 5.2.1.4. (overlast door paardenhouderijen).

5.4.2. Productiegerichte paardenhouderij

Voor dit type paardenhouderij wordt op het Eiland van Schalkwijk hetzelfde beleid gevoerd als in deelgebied 2 't Goy'. Zie hiervoor de corresponderende deelparagraaf 5.3.2.

5.4.3. Gebruiksgesichte paardenhouderij

Vestiging van een gebruiksgesichte paardenhouderij mag uitsluitend plaatsvinden op (een deel van) de gronden, gelegen ten oosten van het spoor en tevens ten noorden van het lint van Schalkwijk, buiten de 'rode contouren'. Hier is geen sprake van een stadsrandzone, maar de uiterwaarden van de Lek vormen wel een potentieel geschikt uitrijdgebied (zie hoofdstuk 6 bij paardenpaden). Door de ligging aan/nabij de provinciale weg bevindt zich hier een redelijk goede ontsluiting. Tevens is het gebied bestemd voor recreatief medegebruik en verschaffen de hier aanwezige mogelijkheden voor verdichting aanknopingspunten voor een goede landschappelijke inpassing. Omdat grootschaliger ontwikkelingen al zijn toegestaan in het deelgebied 'Stedelijke zone' én op het Eiland van Schalkwijk de ontwikkeling van stadsrandfuncties ongewenst is, mag hier alleen een semi-bedrijfsmatige, gebruiksgesichte paardenhouderij als nevenactiviteit worden gevestigd.

5.4.4. Hobbymatige paardenhouderij

De aanwezigheid van de hobbymatige paardenhouderij is overal toegestaan, uitgezonderd in de zogenoemde waardevolle open gebieden. Binnen de 'rode contouren' van de linten mag echter geen buitenrijbaan worden gerealiseerd (zie paragraaf 5.3.1.).

5.5 Beleid paardenhouderij voor deelgebied 4; 'Oeverwal van de Lek' (inclusief dijk)

5.5.1 Voorzieningen ten behoeve van de paardenhouderij

5.5.1.1 Toegestane voorzieningen in (waardevolle) open gebieden

In dit deelgebied zijn op de gronden, die op kaart 3 zijn aangeduid met 'waardevolle openheid' geen voorzieningen ten behoeve van de paardenhouderij toegestaan, behalve een kleine schuilstal. Een uitzondering op deze beperkende regel vormt het beleid voor de bestaande agrarische bedrijfslocaties, waar wel een buitenrijbaan en andere voorzieningen mogen worden gerealiseerd, mits zich hier een productiegerichte paardenhouderij vestigt. Verder is hier de oprichting van elk type paardenhouderij uitgesloten. Het gaat om de gronden, die gelegen zijn naast/aan weerszijden van de aanwezige onderdelen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Met dit beleid blijft de cultuurhistorische openheid van de schootsvelden (en deels vroegere inundatiegebieden) bewaard.

5.5.1.2 Toegestane voorzieningen binnen rode contouren linten

Het beleid voor de 'rode contouren' van het lint 'Tull en 't Waal' is aan bod geweest in paragraaf 5.4.1.2., waarnaar hier wordt verwezen.

5.5.1.3 Toegestane voorzieningen ten noordoosten (verlengde) provinciale weg

Het beleid voor dit deelgebied komt overeen met dat voor de gronden, die deel uitmaken van het 'Eiland van Schalkwijk (deelgebied 3) en gelegen zijn ten oosten van het spoor en tevens ten noorden van het lint buiten de rode contouren. Hier wordt verwezen naar paragraaf 5.4.1.3.

5.5.1.4 Toegestane voorzieningen in overig gebied 'Oeverwal van de Lek'

De bouw mogelijkheden hier corresponderen met die voor het 'overige gebied' van het deelgebied 'Eiland van Schalkwijk'. Zie verder paragraaf 5.2.1.3 (beeldkwaliteit van gronden met voorzieningen) en paragraaf 5.2.1.4. (overlast door paardenhouderijen).

5.5.2 Productiegerichte paardenhouderij

Voor dit type paardenhouderij wordt op de oeverwal van de Lek hetzelfde beleid gevoerd als in deelgebied 2 't Goy'. Zie hiervoor de corresponderende deelparagraaf 5.3.2.

5.5.3 Gebruiksgerichte paardenhouderij

Vestiging van een gebruiksgerichte paardenhouderij is in dit deelgebied uitsluitend toegestaan op het deel van de oeverwal, dat is gelegen ten noordoosten van (het verlengde van) de Provincialeweg. Het mag wel slechts een semi-bedrijfsmatige houderij betreffen. Evenals in de zone ten oosten van de spoorlijn en tevens ten noorden van Schalkwijk buiten de 'rode contouren' (zie voorgaande deelgebied)

bestaan ook op deze gronden mogelijkheden voor enige verdichting door onder andere groene en recreatieve functies. De uiterwaarden van de Lek vormen een potentieel geschikt uitrijdgebied, terwijl de ligging nabij de Provincialeweg een aanvaardbare ontsluiting garandeert. Tevens zijn ook deze terreinen van de oeverwal bestemd voor recreatief medegebruik en verschaffen de hier aanwezige mogelijkheden voor verdichting, aanknopingspunten voor een goede landschappelijke inpassing.

De overige gronden van de oeverwal beschikken niet over alle hiervoor genoemde kenmerken. Deze delen zijn voor het grootste deel niet bestemd voor recreatief gebruik of alleen voor extensief recreatief gebruik. Voorts ontbreekt een goede en veilige ontsluiting, wordt hier een veelheid van natuurwaarden aangetroffen en is het gebied in archeologisch opzicht zeer waardevol als gevolg van de vroege bewoning.

5.5.4 Hobbymatige paardenhouderij

De aanwezigheid van de hobbymatige paardenhouderij is overal toegestaan, uitgezonderd in de zogenoemde gebieden, aangeduid met waardevolle openheid. Binnen de 'rode contouren' van de kern Tull en 't Waal is de realisering van een buitenrijbaan echter uitgesloten bij een hobbymatige paardenhouderij (zie paragraaf 5.3.1.). Een aandachtspunt vormt de verplichte landschappelijke inpassing (zie ook onder 'Beeldkwaliteit van gronden met voorzieningen' in par. 5.2.1.3). In hoofdstuk 3 is aangegeven dat veel winst valt te behalen met betrekking tot de vormgeving/inpassing van de buitenrijbanen direct onder aan de dijk. Ook op andere plaatsen zou een goede inpassing bijdragen aan de landschappelijke kwaliteit. Door de verschijningsvorm van de oeverwal (uitgezonderd de open zones) bestaan hier veel mogelijkheden voor een goede landschappelijke inpassing. Langs deze weg kan een bijdrage worden geleverd aan de genoemde doelstellingen betreffende de ontwikkeling van kleine landschapseenheden en van erfbeplanting langs boerderijen. Tevens is intensivering mogelijk van de beplanting langs de weg op de overgang naar de oeverwal. Dit alles komt ook ten goede aan het versterken van de ruimtelijke samenhang en de natuurwaarden in het gebied. In verband met de aanwezige waarden is bij de aanleg van de bouwwerken voor de hobbymatige paardenhouderij het onderzoek naar natuurwaarden en archeologische waarden buitengewoon van belang.

5.6 Beleid paardenhouderij voor deelgebied 5; 'Uiterwaarden van de Lek' (exclusief dijk)

In de uiterwaarden is de oprichting van bouwwerken in principe verboden, waardoor het realiseren van voorzieningen voor de paardenhouderij niet is toegestaan en elke vorm van paardenhouderij dus is uitgesloten. Hierop bestaat één uitzondering, aangezien zich in dit deelgebied één agrarische bedrijfslocatie bevindt. Op deze locatie behoort de vestiging van een productiegerichte paardenhouderij tot de mogelijkheden. Verder kunnen in de uiterwaarden paarden grazen. Omdat paarden behoefte hebben aan een (kleine) schuilstal, kan het oprichten hiervan wellicht mogelijk worden gemaakt via een ontheffing in een nieuw (toekomstig) bestemmingsplan.

5.7 Schematische weergave beleid paardenhouderij

Deelgebied	Loods	Rijhal met ontvangst	Schuilstal in veld	Stal	Mestplaat	Stapmolen	Longeer-cirkel	Paardenbak	Onder-geschiedte horeca	Gebruiks-Mogelijkheid
1. Stedelijk gebied										
a) waardevolle open ruimte	nee	nee	ja	nee	nee	nee	nee	nee	nee	-
b) overig stedelijk gebied	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	P1, Gs, Gb, H
2. 't Goy										
a) bebouwing binnen rode contouren	ja*	ja*	ja	ja	ja	ja*	ja*	ja*	nee	P2, H
b) overig gebied	ja	ja*	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	P1, Gs, H
3. Eiland van Schalkwijk										
a) waardevolle open ruimte	ja*	ja*	ja	ja*	ja*	ja*	ja*	ja*	nee	P1
b) linten binnen rode contouren	ja*	ja*	ja	ja	ja	ja*	ja*	ja*	nee	P2, H
c) ten oosten spoor, ten noorden lint buiten rode contouren	ja	ja*	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	P1, Gs, H
d) overig gebied	ja *	ja *	ja	ja	ja	ja*	ja*	ja	nee	P1, H
4. Oeverwal										
a) lint binnen rode contouren	ja*	ja*	ja	ja	ja	ja*	ja*	ja*	nee	P2, H
b) waardevolle open ruimte	ja*	ja*	ja	ja*	ja*	ja*	ja*	ja*	nee	P1
c) ten noordoosten provinciale weg	ja	ja*	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	P1, Gs, H
d) overig gebied	ja*	ja *	ja	ja	ja	ja*	ja*	ja	nee	P1, H

5.										
Uiterwaarden										
a)										
Uiterwaarden	ja*	ja*	nee	ja*	ja*	ja*	ja*	ja*	nee	P2

P = Productiegerichte paardenhouderij

Gs = Semibedrijfsmatige gebruikgerichte paardenhouderij

Gb = Bedrijfsmatige gebruikgerichte paardenhouderij

H= Hobbymatige paardenhouderij

* = uitsluitend bij bedrijfsmatige, productiegerichte paardenhouderij

1 = op VAB buiten rode contour of op bestaande agrarische bedrijfslocatie

2= uitsluitend op bestaande agrarische bedrijfslocatie

6. Landschappelijke inpassing, paardenpaden c.q. ruitersporen en paardenwelzijn

6.1 Inleiding

Voor een gewenst resultaat van het beleid voor de paardenhouderij, zoals dat in hoofdstuk 5 is uiteengezet, is nog aandacht vereist voor de concrete landschappelijke inpassing van paardenhouderijen, de aanleg van paardenpaden c.q. ruitersporen voor paardenwelzijn. Hieronder komen deze drie onderwerpen aan bod.

6.2 Landschappelijke inpassing van paardenhouderijen

6.2.1 Huidige stand van zaken

In de inleiding van de voorliggende paardennota is gesproken over de problematiek van de 'verpaarding' van het Nederlandse landschap. Hiermee wordt bedoeld op de zichtbare, landschappelijke verrommeling als gevolg van de toename van de grote verscheidenheid aan voorzieningen/bouwwerken ten behoeve van de paardenhouderij. Alterra beschrijft in haar nota 'Paardenhouderij en landschap, hoe pakken gemeenten het aan? (2008)' dat veldonderzoek heeft aangetoond dat het meest voorkomend en in het oog springend de buitenrijbanen zijn. Ook werden relatief vaak rommelige erven aangetroffen, waar naast de stalling van enkele paarden of pony's tevens sprake was van opslag van goederen en caravans en van achterstallig onderhoud. Verreweg de meeste (potentieel storende) elementen zouden toe te schrijven zijn aan de hobbymatige, kleinschalige paardenhouderij. Slechts –naar verhouding- enkele situaties hadden betrekking op de bedrijfsmatige paardenhouderij, zoals verscheidene grote rijhallen. Tussen de verschillende landschapstypen werd geen onderscheid gevonden. Het hierboven geschetste beeld lijkt ook van toepassing te zijn op de Houtense situatie. Door echter randvoorwaarden te stellen aan bebouwing en landschappelijke inpassing bestaat de mogelijkheid sturing te geven aan de beeldkwaliteit van het landschap, opdat verrommeling wordt tegengegaan.

6.2.2 Kansen voor landschappelijke inpassing

Inmiddels zijn verschillende documenten gepubliceerd, waarin wordt ingegaan op de relatie tussen paardenhouderij en landschap. Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft in 2006 de 'Visie Paard & Landschap' uitgebracht. Ter voorbereiding hierop heeft Alterra onderzoek verricht naar de mogelijkheden voor landschappelijke inpassing van paardenbedrijven in verschillende landschapstypen. Naast het onderzoeksrapport 'De paardenhouderij in beeld', is onder dezelfde titel een voorbeeldenboekje verschenen dat aan alle gemeenten is toegestuurd. In het boekje zijn praktijksituaties opgenomen, die laten zien dat de gewenste inpassing – vooral in een kleinschalig landschap- vaak eenvoudig is te realiseren. Het betreft concrete voorbeelden voor erfinrichting en landschappelijke inpassing. Verder is in 2008 het inspiratieboek 'Paard en Landschap (2008)' verschenen, wat het resultaat vormt van een samenwerking tussen Landschapsbeheer Nederland, SBNL en de KNHS. Ter realisering van een geslaagde landschappelijke inpassing of erfinrichting blijken de gemeente verschillende instrumenten en planfiguren ter beschikking te

staan. Enkele daarvan zijn het landschapsbeleidsplan, de welstandsnota en het bestemmingsplan.

6.2.3 Hoe pakt de gemeente Houten het aan?

6.2.3.1 Van paardenbeleid naar landschappelijke inpassing

De gemeente Houten beschikt over een door de gemeenteraad vastgesteld landschapsbeleidsplan, waarin het gemeentebestuur zijn visie voor de gewenste ontwikkeling van het landschap en de natuur heeft verwoord. Met het beleidsstuk kunnen nieuwe ontwikkelingen worden gestuurd en gestimuleerd. Dit plan vormt de voornaamste onderlegger voor het, in hoofdstuk 5 van voorliggende notitie, beschreven paardenbeleid. Mede op basis van het landschapsbeleidsplan is namelijk globaal bepaald waar welke faciliteiten en welke typen paardenhouderijen zijn toegestaan. Hierbij is onder andere rekening gehouden met de verwachte mogelijkheden voor de latere landschappelijke inpassing. In waardevolle open gebieden ontbreekt namelijk de mogelijkheid van bijvoorbeeld een 'groene' aankleding van een perceel. Dit zou immers een ongewenste wijziging van de gebiedsidentiteit tot gevolg hebben.

Nadat (in hoofdstuk 5) is bepaald waar welke voorzieningen en welke typen paardenhouderijen zijn toegestaan, kan nu op een 'lager abstractieniveau' worden besloten hoe zo'n locatie met toegestane voorzieningen voor de paardenhouderij er concreet zou moeten uitzien. Omdat de mogelijkheden, die het bestemmingsplan hiervoor biedt beperkt zijn, heeft het gemeentebestuur ingestemd met het Landschapsontwikkelingsplan Kromme Rijn. Daarna wordt een beeldkwaliteitplan (BKP) opgesteld. Een dergelijk BKP bevat richtlijnen voor een per paardenhouderij op te stellen landschapsinpassingsplan. Het geeft een visie op te behouden en te versterken en / of te ontwikkelen beeldkwaliteiten in een bepaald gebied. Landschappelijke inkadering van functieverandering van agrarische erven is bij uitstek geschikt om in een BKP op te nemen. Door aan te sluiten bij de streekeigen identiteit en het landschap(stype) kunnen nieuwe ontwikkelingen beter in het landschap worden ingepast.

Het ruimtelijk relevante aspecten van het BKP zullen worden vertaald in de nieuw op te stellen bestemmingsplannen en zodoende dienen als een toetsingskader voor de afgifte van omgevingsvergunningen voor de delen bouwen – en aanleggen. Omdat het nog enige jaren kan duren voordat het BKP gaat gelden, zijn in bijlage 1 (voorlopige) richtlijnen opgenomen voor de landschappelijke inpassing. Hieraan moeten nieuwe paardenhouderijen voldoen, alsmede de bestaande paardenhouderijen, die niet over de benodigde vergunningen beschikken.

Voor wat betreft de vereiste landschappelijke inpassing zal, mede met het oog op de kosten, voor de hobbymatige paardenhouderij een lichter regiem gelden dan voor grotere varianten. Het gemeentebestuur is voornemens een informatie-avond te organiseren, waarop het beleid voor de paardenhouderij zal worden uitgelegd. Daarnaast zullen de eigenaren van de hobbymatige houderijen, waarvan legalisering mogelijk is, worden uitgenodigd om in samenwerking met de gemeentelijke landschapscoördinator een eenvoudig landschappelijk inpassingsplan op te stellen (wat voldoet aan de richtlijnen van bijlage 1).

Omdat het redelijk is de (semi-)bedrijfsmatige paardenhouderij meer geld te laten spenderen aan een professionele landschappelijke inpassing en om het gemeentelijke apparaat niet onnodig te belasten, geldt voor dit type houderijen dat deze zelf een particuliere landschapsarchitect in de arm dient te nemen. Om de kwaliteit te waarborgen, behoeven alle landschappelijke inpassingsplannen de goedkeuring van de gemeentelijke landschapscoördinator. Het door de eigenaar (pachter en/of gebruiker) van een paardenhouderij niet meewerken aan deze regeling heeft tot gevolg dat de gemeente de voor de houderij benodigde vergunningen niet afgeeft en –indien sprake is van bestaande voorzieningen- handhavend zal optreden.

6.3 Paardenpaden c.q. ruiterspaden in de gemeente Houten

6.3.1 Wens tot ontwikkeling van paardenpaden c.q. ruiterspaden

Volgens recent onderzoek in opdracht van de Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie (KNHS) blijkt 80% van de recreatieve ridders in Nederland (ook 80% van de gehele groep paardensporters) het buiten rijden erg belangrijk te vinden. Bij de paardensporters bestaat een duidelijke behoefte om méér en onder betere omstandigheden buiten te rijden. Zo worden openbare wegen steeds drukker en wordt de kans groter op het tegenkomen van (auto)bestuurders, die weinig oog hebben voor het wezen van het paard als vluchtdier. Ofschoon op de gemeente Houten toegespitste cijfers ontbreken, is het aannemelijk dat ook hier onder paardensporters de behoefte bestaat aan het rijden op fraai gelegen paardenpaden c.q. ruiterspaden.

6.3.2 Bestaande knelpunten bij de ontwikkeling van paardenpaden c.q. ruiterspaden

In het rapport 'De paarden op, de lanen in' (Stichting Recreatie, kennis en innovatiecentrum, 2008) is aangegeven welke aandachtspunten relevant zijn bij de aanleg en ontwikkeling van paardenpaden en –routes. Van belang zijn de volgende knelpunten:

1. het ontbreken van financiering voor aanleg en onderhoud van paden, wat één van de voornaamste redenen voor terreinbeheerders vormt voor het niet openstellen van hun gronden voor ruiters en menners. Het onderhoud is duur en behoort tot de zorgplicht van de eigenaar (pachter en/of gebruiker);
2. de aansprakelijkheid van de eigenaar (pachter en/of gebruiker) voor eventuele schade, die voortvloeit uit het in gebreke blijven bij genoemde zorgplicht. Daarbij wordt het risico op claims van paardeneigenaren (-berijders) groter geacht dan van andere recreanten;
3. het vóórkomen van conflicten met andere recreantengroepen. Ruiterspaden blijken moeilijk te combineren met voorzieningen voor andere recreatievormen. Dit wordt bevestigd door voornoemd onderzoek in opdracht van de KNHS. Tussen verschillende groepen recreanten bestaat veel onderlinge ergernis, maar het aantal werkelijk gevaarlijke situaties blijft beperkt;
4. het bestaan van versnippering bij ontwikkeling en uitvoering van initiatieven. Tussen verschillende lokale initiatieven voor het realiseren van paardenpaden c.q. ruiterspaden en –routes is vaak sprake van onvoldoende afstemming. Ook ontbreekt vaak een eensluidende informatievoorziening over routes;

5. het onvoldoende promoten van routes. De provincie Drenthe bijvoorbeeld profileert zich als 'paardenprovincie', waardoor paardrijders worden aangetrokken;
6. het dikwijls ontbreken van gedegen onderzoek naar de wensen van de paardensporter. Daarnaast blijft monitoring van al bestaande routes vaak achterwege. Uit het hiervoor genoemde onderzoek in opdracht van de KNHS blijkt dat het rijden in de natuur duidelijk favoriet is. De meerderheid geeft aan graag te willen rijden in bossen, duinen en op het strand (Veurink, 2008). Een duidelijk verband is aangetoond tussen de mate, waarin men per provincie in de natuur kan rijden en de algemene tevredenheid over het maken van buitenritten.

6.3.3 Aanbevelingen voor de ontwikkeling van paardenpaden c.q. ruiterspaden

In het genoemde rapport 'De paarden op, de lanen in' wordt tevens een aantal aanbevelingen gedaan op regionaal niveau. Volgens de auteurs dient de gemeentelijke overheid –voor zover binnen haar mogelijkheden ligt- zorg te dragen voor:

1. het stimuleren van lokale en regionale samenwerking;
2. het coördineren van het beheer en onderhoud van de routes op regionaal niveau;
3. het zorgen voor een regionale aanpak van aansprakelijkheidsrisico's;
4. het vermijden van conflicten tussen gebruikersgroepen door inpassing en zonerings;
5. het (meer) promoten van routes;
6. het vraaggericht te werk gaan van de betrokken gemeentelijke afdelingen;
7. het onderzoeken van de kansen van een economische spin-off.

6.3.4 Ontwikkeling van paardenpaden c.q. ruiterspaden in Houten

In het ruimtelijke ordeningsbeleid van de gemeente Houten is totnogtoe vrijwel geen aandacht geschonken aan het onderwerp 'paardenpaden'. In de nieuwe recreatienota komt het onderwerp summier aan bod. Op het gemeentelijke grondgebied ontbreekt een netwerk van paardenpaden c.q. ruiterspaden dan ook. In het bosgebied op de grens met de gemeente Bunnik ligt een 'heen-en-weer-pad', dat volgens de paardensporter niet voldoet.

Op grond van de genoemde bevindingen van Veurink (2008) lijkt het de moeite waard om te onderzoeken in hoeverre en op welke plaatsen de uiterwaarden van de Lek kunnen worden opengesteld voor het paardrijden. Ook lijken een mogelijke uitbreiding en opwaardering van het genoemde 'heen-en-weer-pad' zinvol, alsmede de ontsluiting hiervan via paardenpaden naar de in de 'Stedelijke zone' gelegen maneges. Naar alle waarschijnlijkheid gaat deze ontwikkeling daadwerkelijk plaatshebben. De gemeente vervult hierin een faciliterende rol.

6.4 Welzijn en gezondheid van paarden

6.4.1 Mogelijkheid oprichting schuilstallen in buitengebied

De verantwoordelijkheid voor het houden van dieren en hun welzijn ligt in de eerste plaats bij de burger zelf. Dit neemt niet weg dat het gemeentebestuur wel randvoorwaarden kan scheppen, waardoor diervriendelijk handelen beter mogelijk is.

Daarom staat het gemeentebestuur onder bepaalde voorwaarden (en in specifieke situaties met ontheffing) de plaatsing toe van schuilstallen in het veld. Kenmerk van een schuilstal is het open karakter, waardoor dieren gemakkelijk in en uit kunnen en bescherming genieten tegen extreme weersomstandigheden in zomer en winter. Dit is minimaal noodzakelijk voor het welzijn en de gezondheid van paarden. In de brochure 'Schuilstallen in het buitengebied' pleit de dierenbescherming voor het (door de gemeente) toestaan van de oprichting/plaatsing van deze schuilstallen.

6.4.2. Maatregelen ter vergroting paardenwelzijn

De dierenbescherming gaat ervan uit dat paardenleed meestal niet ontstaat door bewuste verwaarlozing, maar veelal door gebrek aan kennis bij de eigenaar (gebruiker) over de verzorging. Welzijnsproblemen van het paard ontstaan in legio gevallen dus door onwetendheid. Op verscheidene 'paardenwebsites' wordt gewezen op de volgende maatregelen om het welzijn van het dier te vergroten:

- stel paarden zo veel mogelijk in staat hun natuurlijke gedrag te vertonen;
- voorkóm eenzaamheid; contact met andere paarden (zien, onderling aanraken als het 'klikt') is erg belangrijk;
- zorg voor voldoende beweging en weidegang; laat het paard niet te lang in de box staan;
- controleer het paard veelvuldig op 'stalondeugden';
- beperk het vervoer; transport is voor een paard een grote 'stressfactor'.

Voor meer informatie over de noden en behoeften van paarden en de mogelijke welzijnsmaatregelen op het gebied van huisvesting, voeding, transport en training kan de paardenbezitter terecht op de website paarden.dierenbescherming.nl.

7. Uitvoering/concreet toetsingskader

7.1. Inleiding

In dit hoofdstuk is, vooruitlopend op de totstandkoming en inwerkingtreding van één of meerdere nieuwe bestemmingsplannen, opgenomen aan welke eisen een concrete paardenhouderij moet voldoen. Het gaat hierbij om voorwaarden als de afstand van voorzieningen ten behoeve van de paardenhouderij tot omliggende woningen en de situering van een buitenrijbak (buitenrijbaan). Bij de toetsing welke bestaande en nieuwe paardenhouderijen onder welke voorwaarden aanvaardbaar zijn, moeten verscheidene stappen worden doorlopen, die hieronder worden toegelicht. Tot slot is in dit hoofdstuk nog aandacht besteed aan het aspect handhaving.

7.2. Bepaling type paardenhouderij

In de eerste plaats moet worden vastgesteld welk type paardenhouderij het betreft. Hierbij bestaan de volgende mogelijkheden, te weten: de hobbymatige, de gebruiksgerichte en de productiegerichte paardenhouderij, waarbij de laatstgenoemden beiden zijn onder te verdelen in een semibedrijfsmatige en bedrijfsmatige variant. Voor de beoordeling hiervan dient de eigenaar/exploitant een bedrijfsplan aan de gemeente te overleggen. In een bedrijfsplan moeten minimaal aan de orde komen:

- bedrijfsactiviteiten;
- achtergrond/kwaliteit van de ondernemers;
- arbeidsbehoefte/-intensiteit;
- accommodatie en ruimtebehoefte (nu en in de toekomst);
- relevante wet- en regelgeving;
- marktanalyse;
- investerings- en financieringsbehoefte;
- rentabiliteitsberekening (BügelHajema Adviseurs bv; 2008).

Bij een kleine paardenhouderij, waarbij het aannemelijk is dat het een hobbymatige houderij betreft, kan het volstaan om een overzicht aan te leveren van de perceelsgrootte, het aantal paarden en de bestaande en/of gewenste voorzieningen, waaronder de huisvesting van de dieren. De aangereikte informatie verschaft de gemeente de mogelijkheid bij de toetsing maatwerk te verrichten.

Voorafgaand aan een verdere toetsing dient hier opgemerkt te worden dat combinaties van gebruiksgerichte en productiegerichte paardenhouderijen niet zijn toegestaan. De mate van (semi)bedrijfsmatigheid van beiden of van één van de twee doet hierbij niet ter zake. Tevens mag geen (semi)bedrijfsmatige paardenhouderij van wat voor aard ook worden gevestigd bij een burgerwoning (woonbestemming).

7.3. Bepaling toegestane voorzieningen per type paardenhouderij

Vervolgens moet worden vastgesteld over welke voorzieningen de betreffende paardenhouderij mag beschikken. Dit kan aan de hand van de onderstaande beoordelingsmatrix.

Paardenhouderij	Hobbymatige	Gebruiksgerichte, Semibedrijfsmatig	Gebruiksgerichte, bedrijfsmatig	Productiegerichte semibedrijfsmatig	Productiegerichte bedrijfsmatig	Aanvullende opmerkingen
Loods (opslag en stalling)	nee	ja, mits (zie volgende stappen)	ja	ja, mits (zie volgende stappen)	ja	
Rijhal met ontvangstruimte	nee	nee	ja	nee	ja	Indien toegestaan, maximaal 1 per houderij
Schuilstal (in het veld)	ja	ja	ja	ja	ja	
Stal	ja	ja	ja	ja	ja	
Mestplaat	ja	ja	ja	ja	ja	
Stapmolen	nee	ja, mits (zie volgende stappen)	ja	ja, mits (zie volgende stappen)	ja	Indien toegestaan, maximaal 1 per houderij
Longeercirkel	nee	ja, mits (zie volgende stappen)	ja	ja, mits (zie volgende stappen)	Ja	Indien toegestaan, maximaal 1 per houderij
Buitenrijbaan (buitenrijbak)	ja (max. 1)	ja (max. 1)	ja (max. 2)	ja (max. 1)	ja (max. 1)	vulling: zand of houtsnippers (zonder nadelige gevolgen voor ondergrond)
Verlichting	nee	ja, mits (zie volgende stappen)	ja, mits (zie volgende stappen)	nee	nee	
Ondergeschikte horeca	nee	ja	ja	nee	nee	

7.4. Vaststelling deelgebied

De volgende stap betreft het vaststellen in welke van de onderscheiden deelgebieden een bestaande paardenhouderij zich bevindt danwel een nieuwe paardenhouderij door de initiatiefnemer wordt gewenst. Dit kan met behulp van de 'Inventarisatiekaart' of de kaart 'Beleid paardenhouderijen'. Hierbij gaat het om beantwoording van de vraag of het een paardenhouderij betreft in 'Stedelijk gebied', in 't Goy', op het 'Eiland van Schalkwijk', op de 'Oeverwal' of in de 'Uiterwaarden'. Vervolgens moet worden bepaald welk subdeelgebied relevant is (waardevolle openheid, lint binnen rode contouren etc.).

7.5. Bepaling toegestane gebruiksmogelijkheden + voorzieningen per (sub)deelgebied

Vervolgens moet met behulp van de kaart 'Beleid paardenhouderijen' worden nagegaan welke typen paardenhouderijen in het betreffende (sub)deelgebied zijn toegestaan. Indien het relevante type paardenhouderij ter plaatse mag worden gevestigd, kan 'tabel 5.7: Schematische weergave beleid paardenhouderij' dienst doen bij de bepaling welke van de in paragraaf 7.3 per type paardenhouderij, genoemde voorzieningen daadwerkelijk in dat subdeelgebied mogen worden gerealiseerd. Uit genoemde tabel en kaart blijkt onder meer dat de vestiging van paardenhouderijen in het gebied, aangeduid met 'waardevolle openheid' is uitgesloten (tenzij sprake is van de aanwezigheid van een agrarische bedrijfslocatie; slechts op enkele plaatsen het geval). Wel bestaat hier, op grond van het welzijn van een paard, de mogelijkheid voor de oprichting van een schuilstal in het veld.

7.6. Bepaling bestemming perceel paardenhouderij

De volgende stap behelst de bepaling van de geldende bestemmingen van de gronden, waarop een (bestaande) paardenhouderij zich bevindt danwel een nieuwe paardenhouderij is gewenst. Dit dient te gebeuren met behulp van de vigerende bestemmingsplannen. Ook is het mogelijk de in de toekomst gewenste bestemming, zoals die in een nieuw bestemmingsplan zal worden opgenomen, in de beoordeling te betrekken.

7.7. Maatvoering, situering + aanvullende eisen

Hierna wordt nader ingegaan op de maatvoering, situering en aanvullende eisen voor de faciliteiten ten behoeve van een bepaalde paardenhouderij bij een gegeven (te geven) bestemming. Het feit dat hieronder de toegestane omvang en dergelijke van deze voorzieningen nader worden belicht, betekent niet altijd dat al deze faciliteiten bij die betreffende bestemming mogen worden gerealiseerd. Welke voorzieningen (en type paardenhouderijen) in de betreffende situatie zijn toegestaan, is reeds bepaald bij de voorgaande stappen. De hieronder gestelde, nadere eisen zijn pas relevant als die faciliteiten ook ter plekke mogen worden opgericht.

7.7.1. Situatie hobbymatige paardenhouderij bij woonbestemming

- perceelsgrootte

Minimaal 0,3 hectare. Het perceel moet voldoende groot zijn i.v.m. de afstand van de voorzieningen tot de woning of het naastliggende perceel inzake overlast. Het houden van paarden is wel mogelijk met een kleiner perceel, er kan echter geen buitenrijbaan worden aangelegd.

- stalling trailers + opslag materieel e.d.

Opslag van materieel en dergelijke en stalling van trailers mag plaatsvinden buiten de bebouwing, mits materialen, trailer(s) et cetera onttrokken zijn aan het zicht vanuit de openbare ruimte. Eventueel kan dit met een (groene) landschappelijke inpassing worden bereikt. Deze regeling geldt tevens voor alle hierna genoemde situaties.

- schuilstal in het veld

Oppervlakte maximaal 20 m² met een nokhoogte van 3 meter.

- stal en mestplaat

Realisering dient plaats te vinden aan de achterzijde van de woning, aansluitend op de bestaande bebouwing op dat perceel. De afstand van stal en mestplaat tot de woningen op de buurpercelen moet minimaal 50 meter bedragen en tot de perceelsgrenzen minimaal 5 meter.

- buitenrijbaan (max. 1 buitenrijbak)

Omvang maximaal 20 bij 40 meter (verlichting niet toegestaan) of maximaal 800 m². Situering aan de achterzijde van de woning, aansluitend op de bestaande bebouwing op dat perceel in geval sprake is van een nieuwe situatie. De afstand van buitenrijbaan tot de woningen op de buurpercelen moet minimaal 50 meter bedragen en die tot de perceelsgrenzen minimaal 5 meter. Indien een buitenrijbaan reeds is gesitueerd op een andere plaats, is ook dat toegestaan, mits er geen hinder bestaat voor de naastliggende percelen.

Hekwerk 1,7 meter hoog in een donkere kleur of gebruik van linten met een donkere kleur.

7.7.2. Situatie hobbymatige paardenhouderij bij agrarisch bedrijf

- schuilstal in het veld

Zie hiervoor in 7.7.1.

- stal en mestplaat

Situering binnen bestaand, (denkbeeldig) agrarisch bouwvlak van 1 hectare.

- buitenrijbaan (max. 1 buitenrijbak)

Omvang maximaal 20 bij 40 meter (verlichting niet toegestaan) of maximaal 800 m². Situering binnen (denkbeeldig) agrarisch bouwvlak van 1 hectare in nieuwe situatie. Hekwerk 1,7 meter hoog in een donkere kleur of gebruik van linten met een donkere kleur.

7.7.3. Situatie hobbymatige paardenhouderij bij niet-agrarisch bedrijf

- schuilstal in het veld

Zie hiervoor in 7.7.1.

- stal en mestplaat

Situering binnen bestaand bouwvlak, aan achterzijde bebouwing. De afstand van stal en mestplaat tot de woningen op de buurpercelen moet minimaal 50 meter bedragen en die tot de perceelsgrenzen minimaal 5 meter. Voor wat betreft de maximaal toegestane oppervlakte aan bebouwing geldt dat realisering van stal en mestplaat moet plaatsvinden binnen de toegestane algemene mogelijkheid tot uitbreiding van de bebouwing met maximaal 20%. Indien kan worden aangetoond dat deze uitbreiding niet mogelijk is, is het toestaan van extra bebouwing voor stal en mestplaat toegestaan (bovenop genoemde 20%).

- buitenrijbaan (max. 1 buitenrijbak)

Omvang maximaal 20 bij 40 meter (verlichting niet toegestaan) of maximaal 800 m². Situering binnen bouwvlak in nieuwe situatie.

Hekwerk 1,7 meter hoog in een donkere kleur of gebruik van linten met een donkere kleur.

7.7.4. Situatie semibedrijfsmatige gebruiksgerichte paardenhouderij bij agrarisch bedrijf

- schuilstal in het veld

Oprichting hiervan wordt uitsluitend mogelijk gemaakt via een ontheffing, zodat de gemeente controle houdt over plaats en afmetingen. Deze zijn mede afhankelijk van het aantal paarden, welk aantal groter is dan bij een hobbymatige houderij.

- stal, mestplaat, tredmolen en langeercirkel

Realisering van stal, mestplaat en loods (mogelijk geïntegreerd in de voorzieningen ten behoeve van het agrarische bedrijf) is sowieso noodzakelijk. Situering hiervan moet geschieden binnen bestaand, (denkbeeldig) agrarisch bouwvlak van 1 hectare. Oprichting van stapmolen en langeercirkel is uitsluitend toegestaan indien hiervoor binnen het (denkbeeldige) agrarische bouwvlak nog ruimte is. Wanneer behoefte bestaat aan uitbreiding van het bouwvlak (voor onder meer agrarische bedrijfsactiviteiten) zal hieraan niet tegemoet worden gekomen als zich binnen het bouwvlak een stapmolen en/of langeercirkel bevinden. De doorsnede van zowel een langeercirkel als een tredmolen mag maximaal 14 meter bedragen.

- buitenrijbaan (max. 1 buitenrijbak)

Omvang maximaal 20 bij 60 meter per bak of maximaal 1200 m². Situering binnen bouwvlak in nieuwe situatie.

Hekwerk 1,7 meter hoog in een donkere kleur of gebruik van linten met een donkere kleur.

- verlichting

Realisering van lichtmasten bij de buitenrijbakken is uitsluitend toegestaan, indien de verlichting zodanig wordt uitgevoerd dat directe lichtinstraling op lichtdoorlatende openingen in gevels of daken van woningen op omliggende percelen wordt

voorkomen. Verder dient de verlichting te zijn uitgeschakeld tussen 23.00 u. en 07.00 u. en op andere tijden wanneer geen paard wordt gereden. De hoogte van lichtmasten mag maximaal 5 meter bedragen.

Het gebruik van meerdere masten met een lage lichtintensiteit de voorkeur heeft boven het gebruik van een enkele mast met een hoge lichtintensiteit.

- ondergeschikte horeca

Situering binnen (denkbeeldig) agrarisch bouwvlak. De oppervlakte hiervan mag ten hoogste 50 m² bedragen.

7.7.5. Situatie bedrijfsmatige gebruikgerichte paardenhouderij bij bestemming 'manege' (of andere recreatieve bedrijfsbestemming gericht op de amazone/ruiter)

- schuilstal in het veld

Oprichting hiervan wordt uitsluitend mogelijk gemaakt via een ontheffing, zodat de gemeente controle houdt over plaats en afmetingen.

- loods, rijhal met ontvangstruimte incl. ondergeschikte horeca, stal, mestplaat, tredmolen en langeercirkel

Realisering van loods, rijhal met ontvangstruimte, stal, mestplaat, tredmolen en langeercirkel dient plaats te vinden binnen het bouwvlak. Indien een uitbreiding van het huidige bouwvlak noodzakelijk wordt geacht, moet dit in het bedrijfsplan aannemelijk worden gemaakt. De oppervlakte van een rijhal mag maximaal 280 m² bedragen, wat neerkomt op een ontvangstruimte van circa 100 m² en een rijbaan van 20 bij 60 meter (62 bij 22 meter buitenwerks) of maximaal 1200 m². De uitoefening van activiteiten in verband met de toegestane, ondergeschikte horeca vindt plaats in de ontvangstruimte. Verder mag een tredmolen beschikken over een doorsnede van ten hoogste 20 meter. Bij een langeercirkel is dat 14 meter.

- buitenrijbaan (max. 2 buitenrijbakken)

Omvang maximaal 20 bij 60 meter per bak of maximaal 1200 m². Situering bij voorkeur binnen bouwvlak in nieuwe situatie. Indien aangetoond kan worden dat dit in bedrijfsmatig opzicht onwenselijk is, is realisering toegestaan aansluitend op het bouwvlak, aan de achterzijde ervan (ten opzichte van de weg).

Hekwerk 1,7 meter hoog in een donkere kleur of gebruik van linten met een donkere kleur.

- verlichting

Realisering van lichtmasten bij de buitenrijbakken is uitsluitend toegestaan, indien de verlichting zodanig wordt uitgevoerd dat directe lichtinstraling op lichtdoorlatende openingen in gevels of daken van woningen op omliggende percelen wordt voorkomen. Verder dient de verlichting te zijn uitgeschakeld tussen 23.00 u. en 07.00 u. en op andere tijden dat geen paard wordt gereden. De hoogte van lichtmasten mag maximaal 5 meter bedragen. het gebruik van meerdere masten met een lage lichtintensiteit de voorkeur heeft boven het gebruik van een enkele mast met een hoge lichtintensiteit.

7.7.6. Situatie semibedrijfsmatige productiegerichte paardenhouderij bij agrarische bestemming

- schuilstal in het veld

Oprichting hiervan wordt uitsluitend mogelijk gemaakt via een ontheffing, zodat de gemeente controle houdt over plaats en afmetingen.

- loods, stal, mestplaat, tredmolen en langeercirkel

Realisering van loods, stal, mestplaat, tredmolen en langeercirkel dient plaats te vinden binnen het (denkbeeldige) agrarische bouwvlak. Indien hier voldoende ruimte ontbreekt, ligt het in de rede de stapmolen en/of langeercirkel niet te realiseren. De doorsnede van zowel een langeercirkel als een tredmolen mag maximaal 14 meter bedragen.

- buitenrijbaan (max. 1 buitenrijbak)

Omvang maximaal 20 bij 60 meter of maximaal 1200 m². Verlichting is niet toegestaan. Situering binnen bouwvlak in nieuwe situatie.

Hekwerk 1,7 meter hoog in een donkere kleur of gebruik van linten met een donkere kleur.

7.7.7. Situatie bedrijfsmatige productiegerichte paardenhouderij bij agrarische bestemming

- schuilstal in het veld

Oprichting hiervan wordt uitsluitend mogelijk gemaakt via een ontheffing, zodat de gemeente controle houdt over plaats en afmetingen.

- loods, rijhal met ontvangstruimte, stal, mestplaat, tredmolen en langeercirkel

Realisering van loods, rijhal met ontvangstruimte, stal, mestplaat, tredmolen en langeercirkel dient plaats te vinden binnen het (denkbeeldige) agrarische bouwvlak. Indien een uitbreiding van het huidige bouwvlak noodzakelijk wordt geacht, dient dit in het bedrijfsplan aannemelijk te worden gemaakt. De oppervlakte van de rijhal met ontvangstruimte mag maximaal 230 m² bedragen, wat neerkomt op een ontvangstruimte van circa 50 m² en een rijbaan van 20 bij 60 meter (62 bij 22 meter buitenwerks) of maximaal 1200 m². Een tredmolen mag beschikken over een doorsnede van ten hoogste 20 meter. Bij een langeercirkel is dat 14 meter.

- buitenrijbaan (max. 1 buitenrijbak)

Omvang maximaal 20 bij 60 meter of maximaal 1200 m². Verlichting is niet toegestaan. Situering binnen bouwvlak in nieuwe situatie.

Hekwerk 1,7 meter hoog in een donkere kleur of gebruik van linten met een donkere kleur.

7.8. Vereiste onderzoeken

Indien op basis van de voorgaande stappen nieuwbouw ten behoeve van een paardenhouderij kan worden gehonoreerd dan wel legalisering mogelijk is van een bestaande paardenhouderij (die niet beschikt over de vereiste vergunningen), dienen nog de verplichte onderzoeken te worden uitgevoerd. Hierbij gaat het om archeologisch onderzoek in geval sprake is van ingebruikname van gronden buiten het in het bestemmingsplan opgenomen bouwvlak. Daarnaast is onder meer nog het

verrichten van onderzoek vereist naar de consequenties voor flora en fauna en voor het aspect water en naar mogelijke overlast voor omwonenden.

7.9. Landschappelijke inpassing

Indien de vestiging van een nieuwe paardenhouderij of het voortbestaan van een al aanwezige paardenhouderij, die niet beschikt over de vereiste vergunningen, acceptabel is, dienen de betreffende voorzieningen landschappelijk te worden ingepast. Dit geldt uiteraard ook bij uitbreiding van een bestaande houderij. Gemeentelijke richtlijnen voor de landschappelijke inpassing zijn opgenomen in bijlage 1.

7.10. Toetsing / handhaving

7.10.1. Inleiding

Het in dit hoofdstuk geschetste toetsingskader is enerzijds van toepassing op bestaande activiteiten en voorzieningen voor paarden, die (deels) zonder de benodigde voorzieningen tot stand zijn gekomen. In deze 'Notitie paardenbeleid gemeente Houten' is aangegeven dat in totaal circa 50 paardenhouderijen (gedeeltelijk) zijn ontstaan zonder de vereiste vergunningen. Anderzijds is het concrete toetsingskader van toepassing op nieuwe situaties. Het hier beschreven uitvoeringshoofdstuk geldt totdat het in deze Notitie opgenomen beleid is verankerd in nieuwe bestemmingsplannen. Dit uitvoeringshoofdstuk is voornamelijk uitsluitend relevant voor situaties, die niet in de thans geldende bestemmingsplannen passen.

7.10.2. Aanpak niet-vergunde paardenhouderijen

De Afdeling Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving zal voor het jaar 2010 een jaarplan opstellen met daarin opgenomen de handhavingsprioriteiten voor het komende jaar. Aangegeven wordt op welke punten deze gemeentelijke afdeling specifiek gaat handhaven en welke middelen daarvoor ter beschikking worden gesteld. De bedoelde prioriteiten zullen onder meer de aanpak van de in de gemeente aanwezige, niet-vergunde buitenrijbanen en verlichting betreffen en de plicht tot landschappelijke inpassing van voorzieningen ten behoeve van een paardenhouderij. Het doel van de handhaving vormt het voorkómen van hinder bij derden/buren. Het gemeentebestuur geeft er de voorkeur aan dat mensen, die beschikken over niet-vergunde voorzieningen voor paarden, uit zichzelf een vergunningaanvraag zullen indienen. In dit geval zullen minder leges worden geheven dan wanneer de gemeente het initiatief moet nemen. Inwoners zullen van het gemeentelijke handelen op de hoogte worden gesteld via berichten in de Houtense week-/nieuwsbladen.

7.10.3. Regels met betrekking tot paarden in de openbare ruimte

In de voorliggende Notitie is nieuw beleid opgenomen voor voorzieningen ten behoeve van paarden(houderijen). De gemeente beschikt evenwel reeds over een Verkeersreglement en over een Algemene Plaatselijke Verordening (APV), waarin

regels zijn vastgelegd voor degenen, die paarden leiden (besturen) door de openbare ruimte.

Zo moeten ruiters het ruiterspad gebruiken of bij het ontbreken hiervan, de berm of de rijbaan (elk voor rijdende voertuigen bestemd weggedeelte uitgezonderd de fiets- en bromfietspaden). Daarnaast is de eigenaar of houder van een paard verplicht ervoor te zorgen dat een paard zich niet van uitwerpselen ontdoet:

- op een gedeelte van de weg dat bestemd is of mede bestemd is voor het verkeer van voetgangers, fietsers en bromfietsers en;
- op een voorkinderen ingerichte openbare speelplaats.

De strafbaarheid wegens overtreding van het hiervoor gestelde verbod wordt opgeheven indien de eigenaar of houder van het paard zorgdraagt voor de onmiddellijke verwijdering van de uitwerpselen. Doel van de voorschriften in het Verkeersreglement en de APV is het voorkómen van hinder en gevaar voor derden. De betreffende regels worden (reeds) door de gemeente gehandhaafd.

Bronvermelding

- Alterra; "Paardenhouderij en landschap, hoe pakken gemeenten het op?"; 2008;
- BügelHajema Adviseurs bv, Programmabureau Vallei SVGV en Regio De Vallei; "concept-Beeldkwaliteitsplan, Functieveranderingen Gelderse Vallei"; 2008;
- BügelHajema Adviseurs bv en Projectbureau SVGV; "2^e concept-Handreiking Paardenhouderij Gelderse Vallei/Utrecht Oost"; 2009;
- BügelHajema Adviseurs bv en Programmabureau Vallei SVGV; "Inventarisatie en analyse Paardenbeleid Gelderse Vallei / Utrecht Oost"; 2008;
- Gemeente Eemnes; "Paardennota Eemnes, Neem nota van paarden"; 2004;
- Gemeente Houten; "Visie Eiland van Schalkwijk"; 2007;
- Gemeente Houten; "concept-Visie Recreatie en Toerisme"; 2008;
- Gemeente Houten; "Landschapsbeleidsplan"; 2002;
- Gemeenten 'Kromme-Rijn-gebied'; "concept-Landschapsontwikkelingsplan Kromme Rijngebied + Landschapsvisie"; 2008;
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, "Visie Paard & Landschap", 2006;
- Projectteam Zorg voor Paard en Landschap; "Paard en landschap; Inspiratieboek met praktische tips"; 2008;
- Provincie Utrecht; "Streekplan 2005-2015", 2004;
- Stichting Recreatie, kennis en innovatiecentrum; "De paarden op, de lanen in", 2008;
- Veurink, Hans; "Plezier voor mij en mijn paard!, Onderzoek buiten rijden door paardensporters"; 2008;
- VNG en Sectorraad Paarden; "Handreiking Paardenhouderij en Ruimtelijke Ordening", 2008;
- VNG en Sectorraad Paarden; "Paardenhouderij en Ruimtelijke Ordening, Handreiking voor de praktijk"; 2006.

Bijlage 1. Richtlijnen voor landschappelijke inpassing

Functie bijlage

Of een paardenhouderij negatief opvalt in het landschap, heeft te maken met het type paardenhouderij, de bouwwerken die daarbij horen en met de wijze waarop een paardenhouder zijn erf, weilanden en het omringende landschap inricht en beheert. Bij de plaatsing en vormgeving van de bouwwerken, de organisatie van het erf en de inrichting van de weilanden, kan een paardenhouder rekening houden met het landschap en zo de indruk van verrommeling tegengaan. Een goed gekozen inrichting kan zelfs een bijdrage leveren aan herstel van het landschap (BügelHajema Adviseurs bv, 2008). In het voorgaande hoofdstuk is aangegeven dat de vergunningverlening voor (al dan niet reeds bestaande en niet-vergunde) voorzieningen ten behoeve van de paardenhouderij zal worden gekoppeld aan de vereiste landschappelijke inpassing. De primaire functie van deze bijlage is dan ook het geven van algemene richtlijnen met als doel een handhaving of verbetering van de ruimtelijke kwaliteit bij aanleg en legalisering van faciliteiten voor de paardenhouderij. Op deze plaats gaat het daarbij met name om erfbeplanting. De genoemde functie van deze bijlage vervalt bij de inwerkingtreding van het nieuwe BKP.

Indien gewenste en/of aanwezige voorzieningen passen in het beleid voor de paardenhouderij, zoals in deze nota omschreven, is de bedoeling dat (toekomstige) eigenaren (exploitanten) van paardenhouderijen aan de hand van deze bijlage vorm geven aan de landschappelijke inpassing van hun voorzieningen. Aan de initiatiefnemer van de oprichting van een (doorgaans hobbymatige) paardenhouderij wordt gevraagd om zo vroeg mogelijk in overleg te treden met de gemeente om met behulp van de voorliggende richtlijnen en in goed overleg te komen tot planuitwerking. Eigenaren (exploitanten) van een (toekomstige) paardenhouderij, die niet aan het gemeenteloket verschijnen, zullen door de gemeente worden aangeschreven. De planuitwerking dient –in onderling overleg- te resulteren in een situatieschets m.b.t. landschappelijke inpassing en beheer van erf en directe omgeving.

Richtlijnen

De hieronder beschreven richtlijnen hebben een algemeen karakter, in die zin dat geen onderscheid is gemaakt naar de in hoofdstuk 3 beschreven deelgebieden. Dit betekent echter niet dat er geen op de betreffende locatie afgestemde inpassingsschets (inclusief beheerplan) dient te worden vervaardigd, waarbij het accent ligt op de inpassing van de kavel in dat specifieke landschap. Vanwege hun algemene (maar voor het nagestreefde doel wel nog bruikbare) karakter zijn de hierna beschreven richtlijnen van toepassing op het gehele Houtense grondgebied. Een verdere detaillering c.q. opsplitsing in richtlijnen per deelgebied zal plaatsvinden tijdens de besprekingen tussen de gemeentelijke landschapscoördinator en initiatiefnemer/ (toekomstige) eigenaar (gebruiker) van de paardenhouderij. Voor de totstandkoming van een geslaagde landschappelijke inpassing zal de gemeente onder meer gebruik maken van het inspiratieboek 'Paard en Landschap (2008)', wat

het resultaat vormt van de samenwerking tussen Landschapsbeheer Nederland, SBNL en de KNHS.

- Landschappelijke inpassing en erfafscheidingen

Kernpunt van de landschappelijke inpassing is dat de voorzieningen ten behoeve van de paardenhouderij (buitenrijbaan, bebouwing e.d.), uitgezonderd een enkele schuilhut, in het groen worden 'ingepakt', bijvoorbeeld door een meerrijige houtsingel met streekeigen plant-, haag- en boomsoorten. De volgende soorten, die niet giftig zijn voor paarden, zijn hiervoor geschikt: vlier, wilg, els, berk, hazelaar, meidoorn, sleedoorn, vuilboom. Overigens is deze opsomming niet uitputtend bedoeld. Voor de erf- en ook terreinafscheidingen bestaat aldus geenszins een voorkeur voor hekwerken en muren. Indien toch sprake is van hekwerken / houten palen moeten deze ongeverfd blijven. Ingeval gebruik wordt gemaakt van linten, dienen deze een donkere kleur te hebben (zeker geen wit lint). Met name donkergroen is gewenst. Naast het feit dat donkere linten minder opvallen in het landschap, zijn paarden ook beter in staat ze te onderscheiden.

- Koppeling aan wegbeplanting

De mogelijkheid kan bestaan de vereiste landschappelijke inpassing te koppelen aan een laanbeplanting. In de bestaande situatie kunnen voorzieningen als een 'buitenrijbaan' en dergelijke nog langs de openbare weg zijn gesitueerd. Hier zou in bepaalde gebieden -voor wat betreft de weginrichting- een bijdrage kunnen worden geleverd aan het herstel en het behoud van de laanbeplantingen (eiken, linden, essen en notenbomen). Indien een versterking hiervan wordt overwogen, dient wel aandacht te bestaan voor de afstand van groene omzooming tot buitenrijbaan. Bepaalde soorten bomen zijn namelijk giftig voor het paard. Dit geldt zoal voor grote hoeveelheden onrijpe eikels, bladeren en schors van de eik.

- Landschappelijke lijnen richtinggevend

De structuur van het landschap bestaat uit een verzameling van landschappelijke lijnen, zoals kavelgrenzen, beplantingselementen, sloten en hoogteverschillen. Deze lijnen zijn richtinggevend voor het aanleggen van nieuwe beplantingselementen en voor de positionering van de bebouwing op de kavel. Bij een functieverandering moeten deze kenmerkende, landschappelijke lijnen, zoals in hoofdstuk 3 beschreven, dus worden behouden en waar mogelijk versterkt of hersteld. Een en ander moet in het schetsplan inzichtelijk worden gemaakt.

- Compact en samenhangend erf

Bij functieveranderingen c.q. toevoeging van voorzieningen ten behoeve van de paardenhouderij moet het erf als geheel worden beschouwd. Het gemeentebestuur streeft naar een compacte erfinrichting (door bijvoorbeeld de bundeling van bijgebouwen) met bij voorkeur één ontsluitingsweg. Een dergelijke compactheid biedt ook meer ruimte voor erfbeplanting en andere landschapselementen.

- Schuilstallen in waardevolle open gebieden

Een schuilstal is de enige voorziening ten behoeve van de paardenhouderij, waarvan de realisering niet aansluitend op andere bebouwing/voorzieningen behoeft plaats te vinden (anders zou de functie van schuilstallen grotendeels te niet worden gedaan). In andere

gebieden dan de waardevolle, te behouden open gebieden wordt een groene inpassing van de schuilstal nagestreefd, in de open gebieden is een dergelijke inpassing ongewenst. In alle gevallen dienen de wanden van een schuilstal vervaardigd te zijn van hout (bij voorkeur een Europese hardhoutsoort, die op duurzame wijze is gekweekt). Dit geldt ook voor het dak. In nieuwe situaties wordt gestreefd naar een schuilhut, die is gebouwd volgens de methode van het 'potdekselen' (zie foto).

Bijlage 2. Begrippenlijst

- *gebruiksgerichte paardenhouderij*: een paardenhouderij waar het rijden met paarden primair is gericht op de ruiter/amazone;
- *hobymatige paardenhouderij*: een paardenhouderij, waar een maximum van circa vijf paarden wordt gehouden voor eigen gebruik en vrijetijdsbesteding. Dit type houderij mag dikwijls wel, maar niet altijd over een buitenrijbaan beschikken (afhankelijk van locatie paardenhouderij);
- *manege*: een gebruiksgerichte paardenhouderij, waarbij de activiteiten uitsluitend of in hoofdzaak bestaan uit het geven van instructie in diverse disciplines aan derden met gebruik van paarden in eigendom van het bedrijf of aan derden met eigen paarden en het bieden van huisvesting aan die paarden. De meeste maneges hebben een kantine ingericht om klanten te ontvangen en te voorzien van een hapje en drankje;
- *productiegerichte paardenhouderij*: een paardenhouderij waar uitsluitend handelingen aan en/of met paarden worden verricht, die zijn gericht op het voortbrengen, africhten en trainen en verhandelen van paarden. Het accent ligt op het voortbrengen van paarden(producten) in fok-, opfokbedrijven, hengstenhouderijen en paardenmelkerijen. Training, africhting en handel worden hier als ondergeschikt beschouwd. 'Gebruiksgerichte activiteiten' zijn in het geheel niet toegestaan in combinatie met een productiegerichte houderij. Dit type paardenhouderij kenmerkt zich door een gerichtheid op het paard zelf in plaats van op de ruiter/amazone;
- *buitenrijbaan* (een buitenrijbak): Een niet-overdekte piste voorzien van een bewerkte/aangepaste bodem, waar naast training en africhting van het paard, eveneens toetsing van de combinatie paard en ruiter kan plaatsvinden in diverse disciplines. De afmetingen van de buitenrijbaan dienen bij voorkeur 20 bij 40 meter of meer te bedragen. Doorgaans is de bak aangesloten op een drainagesysteem en omheind met een hekwerk van 1,7 tot 2 meter hoog;
- *pensionstal*: een bedrijf, waarbij de activiteiten uitsluitend of in hoofdzaak bestaan uit het houden van paarden van derden. Hieronder wordt verstaan de verhuur van stalling met accommodatie en/of weiland en het verzorgen van de paarden. De pensionstalling wordt in de voorliggende notitie beschouwd als een gebruiksgerichte paardenhouderij;
- *schuilstal*: Overdekte ruimte waarvan het paard gebruik moet kunnen maken in geval van weidegang, met als doel bescherming tegen extreme weersomstandigheden in zowel zomer als winter;
- *verenigingsaccommodatie*: een hippische accommodatie die wordt beschouwd als een paardensportaccommodatie die uitsluitend in gebruik is ten behoeve van een vereniging van natuurlijke personen, die de paardensport als vrijetijdsbesteding met eigen paarden beoefenen in een of meerdere disciplines en waar geen paarden structureel worden gestald. De

verenigingsaccommodatie wordt in de voorliggende notitie beschouwd als een gebruikgerichte paardenhouderij.